॥ अथ पवमानपंचसूक्तप्रारंभः ॥

मूल्यं ४ आणकाः

॥ पवमानपंच[1]सूक्तसर्वानुक्रमः ॥

श्रीः ॥ ॐ ॥ सहस्रशीर्षाषोळशनारायणःपौरुषमानुष्टुभंत्रिष्टुबंतं ॥ १ ॥ ॥ नवमंमंडलंपावमानंसौम्यंस्वादिष्ठया दशमधुच्छंदाःपवस्वमेधातिथिरेषशुनःशेपःसनहिरण्यस्तूपःसमिद्धऽएकादशकाश्यपोऽसितोदेवलोवाविंशतिःसूक्तान्याद्यमाप्रियश्चतुरनुष्टुबंतंमंद्रयानवासृग्रमेतेसोमाःपरिप्रियाप्रस्वानासऽउपास्मैसोमाऽअसृग्रं ॥ १ ॥ ॥ सोमःपरिप्राष्टावेषधियाप्रतेप्रनिम्नेनेवपरिसुवानःसप्तयत्सोमप्रकविरेतेधावंत्येतेसोमासःसोमाऽअसृग्रंप्रसोमासःपवस्वषड्दृळ्हच्युत आगस्त्यस्तममृक्षंतेध्मवाहोदार्ढच्युतऽएषकविर्नृमेधऽएषवाजीप्रियमेधःप्रास्यनृमेधःप्रधाराबिंदुःप्रसोमासोगोतमःप्रसोमासःश्यावाश्वःप्रसोमासस्तृतःप्रसुवानआनःपवस्वप्रभूवसुरसर्जिससुतोरहूगणऽएषउस्यऽआशुरषेबृहन्मतिःपुनानःप्रयेगावोमेध्यातिथिर्जनयन्योअत्यइव ॥ २ ॥ ॥ प्रणोयास्यःसपवस्वासृग्रन्नयासोमःपंचकविर्भार्गवस्तंत्वापवस्वोत्तेशुष्मासउचथ्योध्वर्योपरिद्युक्षउत्तेचतुष्कमवत्सारोस्यप्रत्नांयवंयवंपरिसोमःप्रतेधारास्तरत्सपवस्वप्रगायत्रेणोपांत्यापुरउष्णिगयावीतीत्रिंशदमहीयुरेतेऽअसृग्रंजमदग्निरापवस्वनिध्रुविःकाश्यपोवृषासोमकश्यपः ॥ ३ ॥ ॥ हिन्वंतिभृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वापवस्वशतंवैखानसाअष्टादश्यनुष्टुप्परास्तिस्रआग्नेय्यस्त्वंसोमासिद्वात्रिंशद्भरद्वाजःकश्यपोगोतमोत्रिर्विश्वा

---

१ पंचसूक्तक्रमश्चेत्थम्—"पौरुषं पावमानं च नतमंहो इतीति च ॥ अस्यवामीयसूक्तं च पंचसूक्तान्यनुक्रमात् ॥" इति।

मित्रोजमदग्निर्वसिष्ठइतीहतृचाःसप्तर्षयःशेषेपवित्रोवसिष्ठोवोभौवापवस्वसोमतिस्रोनित्यद्विपदागायत्र्योवितानस्तिस्रःपौष्ण्योवायत्तेपवित्रंपंचाग्नेय्यःसावित्र्यग्निसावित्रीवैश्वदेवीवासामंत्यात्रिंशीपुरउष्णिक्सप्तविंश्यनुष्टुबंत्येचतेपावमान्यध्येतृस्तुती ॥ ४ ॥ २ ॥ ॥ नतंशैलूषिःकुल्मलबर्हिषोवामदेव्योवांहोमुग्वैश्वदेवमुपरिष्टाद्बार्हतमंत्यात्रिष्टुप् ॥ ३ ॥ ॥ इतिवैसप्तोनैंद्रोलबआत्मानंतुष्टाव ॥ ४ ॥ ॥ अस्यद्विपंचाशदल्पस्तवंत्वेतत्संशयोत्थापनप्रश्नप्रतिवाक्यान्यत्रप्रायेणज्ञानमोक्षाक्षरप्रशंसाचपंचपादंसाकंजानांयद्गायत्रेयंसर्शिंक्तेसप्तार्धगर्भागौरीरितिजगत्यऽएतदंतंतुवैश्वदेवंतस्याःसमुद्राइतिवाचःसमुद्राआपोक्षरंसाप्रस्तारपंक्तिःशकमयमितिशकधूमऽउक्षाणंपृश्निमितिसोमस्त्रयःकेशिनइत्यग्निःसूर्योवायुश्चकेशिनश्चत्वारिवाग्वाचइंद्रंमित्रंसौर्यौद्वादशेतिसंवत्सरसंस्थंकालचक्रवर्णनंयस्तेसरस्वत्यैयज्ञेनसाध्येभ्यःपरानुष्टुप्सौरीपर्जन्याग्निदेवतावांत्यासरस्वतेसूर्यायवा ॥ ५ ॥ श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थंजपेऽभिषेकेवाविनियोगः ॥

॥ अथ पुरुषसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ सहस्रशीर्षापुरुषःसहस्राक्षःसहस्रपात् । सभूमिंविश्वतोवृत्वात्यतिष्ठद्दशांगुलं ॥ पुरुषएवेदंसर्वं ॥ २ ॥
यद्भूतंयच्चभव्यं । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति ॥ एतावानस्यमहिमातोज्यायांश्चपूरुषः । पादोस्यविश्वाभू
तानित्रिपादस्यामृतंदिवि ॥ त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषःपादोस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेऽअभि ॥

मित्रोजमदग्निर्वसिष्ठइतीहतृचाःसप्तर्षयःशेषेपवित्रोवसिष्ठोवोभौवापवस्वसोमतिस्रोनित्यद्विपदागायत्र्योवितानस्तिस्रः
पौष्ण्योवायत्तेपवित्रंपंचाग्नेय्यःसावित्र्यग्निसावित्रीवैश्वदेवीवासामंत्यात्रिंशीपुरउष्णिक्सप्तविंश्यनुष्टुबंत्येचतेपावमान्य
ध्येतृस्तुती ॥ ४ ॥ २ ॥ ॥ नतंशैलूषिःकुल्मलबर्हिषोवामदेव्योवांहोमुग्वैश्वदेवमुपरिष्टाद्बार्हतमंत्यात्रिष्टुप्
॥ ३ ॥ ॥ इतिवैसप्तोनैंद्रोलबआत्मानंतुष्टाव ॥ ४ ॥ ॥ अस्यद्विपंचाशदल्पस्तवंत्वेतत्संशयोत्थापनप्रश्नप्र
तिवाक्यान्यत्रप्रायेणज्ञानमोक्षाक्षरप्रशंसाचपंचपादंसाकंजानांयद्गायत्रेयंसर्शिक्तेसप्तार्धगर्भागौरीरितिजगत्यऽएतदंतंतु
वैश्वदेवंतस्याःसमुद्राइतिवाचःसमुद्राआपोक्षरंसाप्रस्तारपंक्तिःशकमयमितिशकधूमऽउक्षाणंपृश्निमितिसोमस्त्रयःकेशि
नइत्यग्निःसूर्योवायुश्चकेशिनश्चत्वारिवाग्वाचइंद्रंमित्रंसौर्यौद्वादशेतिसंवत्सरसंस्थंकालचक्रवर्णनंयस्तेसरस्वत्यैयज्ञेनसा
ध्येभ्यःपरानुष्टुप्सौरीपर्जन्याग्निदेवतावांत्यासरस्वतेसूर्यायवा ॥ ५ ॥ श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थेजपेऽभिषेकेवाविनियोगः ॥

॥ अथ पुरुषसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ सहस्रंशीर्षापुरुषःसहस्राक्षःसहस्रंपात् । सभूमिंविश्वतोवृत्वात्यतिष्ठद्दशांगुलं ॥ पुरुषएवेदंसर्वं
यद्भूतंयच्चभव्यं । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति ॥ एतावानस्यमहिमातोज्यायांश्चपूरुषः । पादोस्यविश्वाभू
तानित्रिपादस्यामृतंदिवि ॥ त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषःपादोस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेऽअभि ॥

तस्माद्विराळजायतविराजोऽअधिपूरुषः । सजातोऽअत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ॥ १ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञ
मतन्वत । वसंतोऽअस्यासीदाज्यंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ॥ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतः । तेनदेवाअयजंतसाध्या
ऽऋषयश्चये ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतःसंभृतंपृषदाज्यं । पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत
ऋचःसामानिजज्ञिरे । छंदांसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ तस्मादश्वाऽअजायंतयेकेचोभयादतः । गावोहज
ज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥२॥ यत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यकल्पयन् । मुखंकिमस्यकौबाहूकाऊरूपादाउच्येते ॥
ब्राह्मणोस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यःकृतः । ऊरूतदस्ययद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोऽअजायत ॥ चंद्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योअ
जायत । मुखादिंद्रश्चाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत । नाभ्याऽआसीदंतरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसमवर्तत । पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रो
त्रात्तथालोकाँऽअकल्पयन् ॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिःसप्तसमिधःकृताः । देवायद्यज्ञंतन्वानाऽअबध्नन्पुरुषंपशुं ॥
यज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचंतयत्रपूर्वेसाध्याःसंतिदेवाः ॥ ३ ॥ १ ॥

॥ अथ पवमानप्रारंभः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ हरिः ॐ ॥ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया । इंद्रायपातवेसुतः ॥ रक्षोहाविश्वचर्षणि
रभियोनिमयोहतं । द्रुणासधस्थमासदत् ॥ वरिवोधातमोभवमंहिष्ठोवृत्रहन्तमः । पर्षिराधोमघोनां ॥ अभ्यर्षमहानां

देवानांवीतिमंधसा । अभिवाजमुतश्रवः ॥ त्वामच्छांचरामसितदिदर्थंदिवेदिवे । इंदोत्वेनऽआशसः ॥१॥ पुनातिते
परिस्रुतंसोमंसूर्यस्यदुहिता । वारेणशश्वतातना ॥ तमीमण्वीःसमर्यऽआगृभ्णंतियोषणोदश । स्वसारःपार्येदिवि ॥
तमींहिन्वंत्यग्रुवोधमंतिबाकुरंदृतिं । त्रिधातुवारणंमधु ॥ अभी३ममघ्न्याऽउतश्रीणंतिधेनवःशिशुं । सोममिंद्रायपा
तवे ॥ अस्येदिंद्रोमदेष्वाविश्वावृत्राणिजिघ्नते । शूरोमघाचमंहते ॥ २ ॥ पवस्वदेववीरतिपवित्रंसोमरंह्या । इंद्रमिंदो
वृषाविश ॥ आवच्यस्वमहिप्सरोवृषेंदोद्युम्नवत्तमः । आयोनिंधर्णसिःसदः ॥ अधुक्षतप्रियंमधुधारासुतस्यवेधसः ।
अपोवसिष्टसुक्रतुः ॥ महांतंत्वामहीरन्वापोऽअर्षतिसिंधवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ समुद्रोऽअप्सुमामृजेविष्टंभोध
रुणोदिवः । सोमःपवित्रेऽअस्मयुः ॥ ३ ॥ अचिक्रदद्वृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः । संसूर्येणरोचते ॥ गिरस्तइंदऽ
ओजसामर्मृज्यंतेऽअपस्युवः । याभिर्मदायशुंभसे ॥ तंत्वामदायघृष्वयऽउलोककृत्नुमीमहे । तवप्रशस्तयोमहीः ॥
अस्मभ्यमिंदविंद्रयुर्मध्वःपवस्वधारया । पर्जन्योवृष्टिमाँऽइव ॥ गोषाऽइंदोनृषाऽअस्यश्वसावाजसाऽउत । आत्माय
ज्ञस्यपूर्व्यः ॥ ४ ॥ एषदेवोऽअमर्त्यःपर्णवीरिवदीयति । अभिद्रोणान्यासदं ॥ एषदेवोविपाकृतोतिह्वरांसिधावति ।
पवमानोऽअदाभ्यः ॥ एषदेवोविपन्युभिःपवमानऽऋतायुभिः । हरिर्वाजायमृज्यते ॥ एषविश्वानिवार्याशूरोयन्निव
सत्वभिः । पवमानःसिषासति ॥ एषदेवोरथर्यतिपवमानोदशस्यति । आविष्कृणोतिवग्वनुं ॥ ५ ॥ एषविप्रैरभिष्टु

तोपोदेवोविगाहते । दधद्रत्नानिदाशुषे ॥ एषदिवंविधावतितिरोरजांसिधारया । पवमानःकनिक्रदत् ॥ एषदिवंव्या
सरत्तिरोरजांस्यस्पृतः । पवमानःस्वध्वरः ॥ एषप्रत्नेनजन्मनादेवोदेवेभ्यःसुतः । हरिःपवित्रेऽअर्षति ॥ एषउस्यपुरु
व्रतोजज्ञानोजनयन्निषः । धारयापवतेसुतः ॥ ६ ॥ सनाचसोमजेषिचपवमानमहिश्रवः । अथानोवस्यसस्कृधि ॥
सनाज्योतिःसनास्व१र्विश्वाचसोमसौभगा । अथानो० ॥ सनादक्षमुतक्रतुमपसोममृधोजहि । अथानो० ॥ पवीतारः
पुनीतनसोममिंद्रायपातवे । अथानो० ॥ त्वंसूर्येनऽआभजतवक्रत्वातवोतिभिः । अथानो० ॥ ७ ॥ तवक्रत्वातवोति
भिज्योक्पश्येमसूर्यं । अथानो० ॥ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसंरयिं । अथानो० ॥ अभ्य१र्षानपच्युतोरयिंसमत्सुसा
सहिः । अथानो० ॥ त्वांयज्ञैरवीवृधन्पवमानविधर्मणि । अथानो० ॥ रयिंनश्चित्रमश्विनमिंदोविश्वायुमाभर ।
अथानो० ॥ ८ ॥ समिद्धोविश्वतस्पतिःपवमानोविराजति । प्रीणन्वृषाकनिक्रदत् ॥ तनूनपात्पवमानःशृंगेशि
शानोऽअर्षति । अंतरिक्षेणरारजत् ॥ ईळेन्यःपवमानोरयिर्विराजतिद्युमान् । मधोर्धाराभिरोजसा ॥ बर्हिःप्राचीन
मोजसापवमानस्तृणन्हरिः । देवेषुदेवऽईयते ॥ उदातैर्जिहतेबृहद्द्वारोदेवीर्हिरण्ययीः । पवमानेनसुष्टुताः ॥ ९ ॥ सुशिल्पे
बृहतीमहीपवमानोवृषण्यति । नक्तोषासानदर्शते ॥ उभादेवानृचक्षसाहोतारादैव्याहुवे । पवमानऽइंद्रोवृषा ॥ भार
तीपवमानस्यसरस्वतीळामही । इमंनोयज्ञमागमन्तिस्रोदेवीःसुपेशसः ॥ त्वष्टारमग्रजांगोपांपुरोयावानमाहुवे । इंदुरिं

द्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ॥ वनस्पतिंपवमानमध्वासमङ्धिधारया ॥ सहस्रवल्शंहरिंतंभ्राजमानंहिरण्ययं ॥
विश्वेदेवाःस्वाहाकृतिंपवमानस्यागत । वायुर्बृहस्पतिःसूर्योग्निरिंद्रःसजोषसः ॥ १० ॥ मंद्रयासोमधारयावृषापवस्व
देवयुः । अव्योवारेष्वस्मयुः ॥ अभित्यंमद्यंमदमिंदविंद्रइतिक्षर । अभिवाजिनोअर्वतः ॥ अभित्यंपूर्व्यंमदंसुवा
नोऽअर्षपवित्रऽआ । अभिवाजमुतश्रवः ॥ अनुद्रप्सासऽइंदवआपोनप्रवतासरन् । पुनानाऽइंद्रमाशत ॥ यमत्यमि
ववाजिनंमृजंतियोषणोदश । वनेक्रीळंतमत्यविं ॥ ११ ॥ तंगोभिर्वृषणंरसंमदायदेववीतये । सुतंभरायसंसृज ॥ देवो
देवायधारयेंद्रायपवतेसुतः । पयोयदस्यपीपयत् ॥ आत्मायज्ञस्यरंह्यासुष्वाणःपवतेसुतः । प्रत्नंनिपातिकाव्यं ॥ एवा
पुनानऽइंद्रयुर्मदंमदिष्ठवीतये । गुहाचिद्दधिषेगिरः ॥ १२ ॥ असृग्रमिंदवःपथाधर्मन्नृतस्यसुश्रियः । विदानाऽअस्य
योजनं ॥ प्रधारामध्वोऽअग्रियोमहीरपोविगाहते । हविर्हविष्षुवंद्यः ॥ प्रयुजोवाचोऽअग्रियोवृषावचक्रदद्वने । सद्मा
भिसत्योऽअध्वरः ॥ परियत्काव्याकविर्नृम्णावसानोऽअर्षति । स्वर्वाजीसिषासति ॥ पवमानोअभिस्पृधोविशो
राजेवसीदति । यदीमृण्वंतिवेधसः ॥ १३ ॥ अव्योवारेपरिप्रियोहरिर्वनेषुसीदति । रेभोवनुष्यतेमती ॥ सवायुमिंद्र
मश्विनासाकंमदेनगच्छति । रणायोऽअस्यधर्मभिः ॥ आमित्रावरुणाभगंमध्वःपवंतऽऊर्मयः । विदानाऽअस्यश
र्मभिः ॥ अस्मभ्यंरोदसीरयिंमध्वोवाजस्यसातये । श्रवोवसूनिसंजितं ॥ १४ ॥ एतेसोमाऽअभिप्रियमिंद्रस्यकाम

मक्षरन् । वर्धंतोऽअस्यवीर्यं ॥ पुनानासश्चमूषदोगच्छंतोवायुमश्विना । तेनोधांतुसुवीर्यं ॥ इंद्रस्यसोमराधसेपुनानो
हार्दिचोदय । ऋतस्ययोनिमासदं ॥ मृजंतित्वादशक्षिपोहिन्वंतिसप्तधीतयः । अनुविप्राऽअमादिषुः ॥ देवेभ्यस्त्वा
मदायकंसृजानमतिमेष्यः । संगोभिर्वासयामसि ॥ १५ ॥ पुनानःकलशेष्वावस्त्राण्यरुषोहरिः । परिगव्यान्यव्यत ॥
मघोनऽआपवस्वनोजहिविश्वाऽअपद्विषः । इंदोसखायमाविश ॥ वृष्टिंदिवःपरिस्रवद्द्युम्नंपृथिव्याऽअधि । सहोनः
सोमपृत्सुधाः ॥ नृचक्षसंत्वावयमिंद्रपीतंस्वर्विदं । भक्षीमहिप्रजामिषं ॥ १६ ॥ परिप्रियादिवःकविर्वयांसिनप्त्योर्हितः ।
सुवानोयातिकविक्रतुः ॥ प्रप्रक्षयायपन्यसेजनायजुष्टोऽअद्रुहे । वीत्यर्षचनिष्ठया ॥ ससूनुर्मातराशुचिर्जातोजातेऽअ
रोचयत् । महान्महीऽऋतावृधा । ससप्तधीतिभिर्हितोनद्योऽअजिन्वदद्रुहः । याऽएकमक्षिवावृधुः ॥ ताऽअभिसंतम
स्तृतंमहेयुवानमादधुः । इंदुमिंद्रतवव्रते ॥१७॥ अभिवह्निरमर्त्यःसप्तपश्यतिवावहिः । क्रिविर्देवीरतर्पयत् ॥ अवा
कल्पेषुनःपुमस्तमांसिसोमयोध्या । तानिपुनानजंघनः ॥ नूनव्यसेनवीयसेसूक्तायसाधयापथः । प्रत्नवद्रोचयारुचः ॥
पवमानमहिश्रवोगामश्वंरासिवीरवत् । सनामेधासनास्वः ॥ १८ ॥ प्रस्वानासोरथाइवार्वंतोनश्रवस्यवः ॥ सोमासो
रायेऽअक्रमुः ॥ हिन्वानासोरथाऽइवदधन्विरेगभस्त्योः । भरासःकारिणामिव ॥ राजानोनप्रशस्तिभिःसोमासोगो
भिरंजते । यज्ञोनसप्तधातृभिः ॥ परिसुवानासऽइंदवोमदायबर्हणागिरा । सुताऽअर्षतिधारया ॥ आपानासोविवस्व

पवमान- तोजनैंतऽउषसोभगैं । सूराऽअण्वंवितंन्वते ॥ १९ ॥ अपद्वारांमतीनांप्रत्नाऽऋण्वंतिकारवंः । वृष्णोहरंसऽआयवंः ॥ पंचसूक्तं
॥ ५ ॥ समीचीनासंऽआसतेहोतांरःसप्तजांमयः । पदमेकंस्यपिप्रंतः ॥ नाभानाभिंनऽआदंदेचक्षुश्चित्सूर्येसचां । कवेरपंत्य अ० १
मादुंहे ॥ अभिप्रियादिवस्पदमंध्वर्युभिर्गुहांहितं । सूरंःपश्यतिचक्षंसा ॥ २० ॥ उपांस्मैगायतानरःपवमानायेंदंवे ।
अभिदेवाँऽइयंक्षते ॥ अभितेमधुंनापयोथर्वाणोऽअशिश्रयुः । देवंदेवायंदेवयु ॥ सनंःपवस्वशंगवेशंजनांयशमवंते ॥
शंरांजन्नोषंधीभ्यः ॥ बभ्रवेनुस्वतंवसेऽरुणायंदिविस्पृशें । सोमांयगाथमंर्चत ॥ हस्तंच्युतेभिरद्रिभिःसुतंसोमंपुनी
तन । मधावाधांवतामधुं ॥ २१ ॥ नमसेदुपंसीदतदध्नेदभिश्रींणीतन । इंदुमिंद्रेंदधातन ॥ अमित्रहाविचंर्षणिःपवं
स्वसोमशंगवें । देवेभ्योंऽअनुकामकृत् ॥ इंद्रांयसोमपातंवेमदांयपरिंषिच्यसे । मनश्चिन्मनंसस्पतिंः ॥ पवंमानसुवी
र्यंरयिंसोंमरिरीहिनः । इंदविंद्रेंणनोयुजा ॥ २२ ॥ सोमांऽअसृग्रमिंदंवःसुताऽऋतस्यसादंने । इंद्रांयमधुंमत्तमाः ॥ अभि
विप्रांऽअनूषतगावोंवत्संनमातरंः । इंद्रंसोमंस्यपीतयें ॥ मदच्युत्क्षेंतिसादंनेसिंधोरूर्माविपश्चित् । सोमोंगौरीऽअधिंश्रि
तः ॥ दिवोनाभांविचक्षणोऽव्योवारेंमहीयते । सोमोयःसुक्रतुंःकविः । यःसोमंःकलशेष्वाँऽअंतःपवित्रऽआहिंतः ॥ ॥ ५ ॥
तमिंदुःपरिंषस्वजे ॥ २३ ॥ प्रवाचमिंदुरिष्यतिसमुद्रस्याधिंविष्टपिं । जिन्वन्कोशंमधुश्चुतं । नित्यंस्तोत्रोवनस्पतिं
धींनामंतःसंबर्दुघंः । हिन्वानोमानुंषायुगा ॥ अभिप्रियादिवस्पदासोमोंहिन्वानोऽअर्षति । विप्रंस्यधारंयाकविः ॥

आपंवमानधारयरयिंसहस्रंवर्चसं । अस्मेऽइंदोस्वाभुवं ॥ २४ ॥ ॥ इतिपवमानप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥
॥ ॥ हरिः ॐ ॥ सोमंःपुनानोऽअर्षतिसहस्रंधारोऽअत्यंविः । वायोरिंद्रंस्यनिष्कृतं ॥ पवंमानमवस्यवोविप्रंमभिप्र
गांयत । सुष्वाणंदेववींतये ॥ पवंतेवाजंसातयेसोमांःसहस्रंपाजसः । गृणानादेववींतये ॥ उतनोवाजंसातयेपवंस्व
बृहतीरिषंः । द्युमदिंदोसुवीर्यं ॥ तेनंःसहस्रिणंरयिंपवंतामासुवीर्यं । सुवानादेवासऽइंदंवः ॥ १ ॥ अत्यांहियानान
हेतृभिरसृग्रंवाजंसातये । विवारमव्यमाशवंः ॥ वाश्राऽअंर्षंतींदंवोऽभिवत्संनधेनवंः । दधन्विरेगभंस्त्योः ॥ जुष्टऽइं
द्रांयमत्सरःपवंमानकनिंक्रदत् । विश्वाऽअपद्विषोंजहि ॥ अपघ्नंतोऽअरांव्णःपवंमानाःस्वर्दृशंः । योनांवृतस्यंसीदत
॥ २ ॥ परिप्रासिंष्यदत्कविःसिंधोरूर्मावधिंश्रितः । कारंबिभ्रंत्पुरुस्पृहं ॥ गिरायदीसबंधवःपंचव्राताऽअपस्यवंः ।
परिष्कृण्वंतिंधर्णसिं ॥ आदंस्यशुष्मिणोरसेविश्वेंदेवाऽअंमत्सत । यदीगोभिंर्वसायतें ॥ निरिणानोविधांवतिजहच्छ
र्यांणितान्वां । अत्रासंजिंघ्रतेयुजा ॥ नप्तीभिर्योविवस्वंतःशुभ्रोनमांमृजेयुवां । गाःकृण्वानोननिर्णिजं ॥ ३ ॥ अतिं
श्रितीतिरश्चतांगव्याजिंगात्यण्व्यां । वग्नुमिंयर्तियंविदे । अभिक्षिपःसमंग्मतमर्जयंतीरिषस्पतिं । पृष्ठागृंभ्णतवाजिनंः ।
परिंदिव्यानिमर्मृशद्विश्वांनिसोमपार्थिवा । वसूंनियाह्यस्मयुः ॥ ४ ॥ एषधियायात्यण्व्याशूरोरथेंभिराशुभिंः । गच्छ
न्निंद्रस्यनिष्कृतं ॥ एषपुरुधिंयायतेबृहतेदेवतांतये । यत्रामृतांसआसंते ॥ एषहितोविनींयतेंऽतःशुभ्रावंतापथा । यदीं

तुंजंतिभूर्णयः । एषशृंगाणिदोधुवच्छिशीतेयूथ्योऽवृषा । नृम्णादधानऽओजसा ॥ एषरुक्मिभिरीयतेवाजीशुभ्रेभिरं
शुभिः । पतिःसिंधूनांभवन् ॥ एषवसूनिपिब्दनापरुषाययिवाँऽअति । अवशादेषुगच्छति ॥ एतंमृजंतिमर्ज्यमु
पद्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणंमहीरिषः ॥ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजंतिसप्तधीतयः । स्वायुधंमदिन्तमं ॥ ५ ॥ प्रतेसोतार
ओण्योऽरसंमदायघृष्वये । सर्गोनतक्त्येतशः ॥ क्रत्वादक्षस्यरथ्यमपोवसानमंधसा । गोषामण्वेषुसश्चिम ॥ अनप्त
मप्सुदुष्टरंसोमंपवित्रऽआसृज । पुनीहींद्रायपातवे ॥ प्रपुनानस्यचेतसासोमःपवित्रेऽअर्षति । क्रत्वासधस्थमासदत् ॥
प्रत्वानमोभिरिंदवइंद्रसोमाऽअसृक्षत । महेभरायकारिणः ॥ पुनानोरूपेऽअव्ययेविश्वाऽअर्षन्नभिश्रियः । शूरोनगो
षुतिष्ठति ॥ दिवोनसानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः । वृथापवित्रेऽअर्षति ॥ त्वंसोमविपश्चितंतनापुनानऽआयुषु ।
अव्योवारंविधावसि ॥ ६ ॥ प्रनिम्नेनैवसिंधवोघ्नंतोवृत्राणिभूर्णयः । सोमाऽअसृग्रमाशवः ॥ अभिसुवानासऽइंदवो
वृष्टयःपृथिवीमिव । इंद्रंसोमासोऽअक्षरन् ॥ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदःसोमःपवित्रेऽअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ॥ आक
लशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्यते । उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ॥ अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवं । इष्णन्सूर्यंनचोदयः ॥ ॥ ६ ॥
अभिविप्राऽअनूषतमूर्धन्यज्ञस्यकारवः । दधानाश्चक्षसिप्रियं ॥ तमुत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राऽअवस्यवः । मृजंति
देवतातये ॥ मधोर्धारामनुक्षरतीव्रःसधस्थमासदः । चारुर्ऋतायपीतये ॥७॥ परिसुवानोगिरिष्ठाःपवित्रेसोमोऽअक्षाः ।

मदेषुसर्वधाऽअसि ॥ त्वंविप्रस्त्वंकविर्मधुप्रजातमंधसः । मदेषु० ॥ तवविश्वेसजोषसोदेवासःपीतिमाशत । मदेषु० ॥
आयोविश्वानिवार्यावसूनिहस्तयोर्दधे । मदेषु० ॥ यऽइमेरोदसीमहीसंमातरेवदोहते । मदेषु० ॥ परियोरो
दसीऽउभेसद्योवाजेभिरर्षति । मदेषु० ॥ सशुष्मीकलशेष्वापुनानोऽअचिक्रदत् । मदेषु० ॥ ८ ॥ यत्सोम
चित्रमुक्थ्यंदिव्यंपार्थिवंवसु । तन्नःपुनानऽआभर ॥ युवंहिस्थःस्वर्पतीऽइंद्रश्चसोमगोपती । ईशानापिप्यतंधियः ॥
वृषापुनानऽआयुषुस्तनयन्नधिबर्हिषि । हरिःसन्योनिमासदत् ॥ अवावशंतधीतयोवृषभस्याधिरेतसि । सूनोर्वत्सस्य
मातरः ॥ कुविद्वृषण्यंतीभ्यःपुनानोगर्भमादधत् । याःशुक्रंदुहतेपयः ॥ उपशिक्षापतस्थुषोभियसमाधेहिशत्रुषु ।
पवमानविदारयिं ॥ निशत्रोःसोमवृष्ण्यंनिशुष्मंनिवयस्तिर । दूरेवासतोऽअंतिवा ॥ ९ ॥ प्रकविर्देववीतयेऽव्यो
वारेभिरर्षति । साह्वान्विश्वाऽअभिस्पृधः ॥ सहिष्मांजरितृभ्यऽआवाजंगोमंतमिन्वति । पवमानःसहस्रिणं ॥ परि
विश्वानिचेतसामृशसेपवसेमती । सनःसोमश्रवोविदः ॥ अभ्यर्षबृहद्यशोमघवद्भ्योध्रुवंरयिं । इषंस्तोतृभ्यऽआभर ॥
त्वंराजेवसुव्रतोगिरःसोमाविवेशिथ । पुनानोवह्नेऽअद्भुत ॥ सवह्निरप्सुदुष्टरोमृज्यमानोगभस्त्योः । सोमश्चमूषुसी
दति ॥ क्रीळुर्मखोनमंहयुःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं ॥१०॥ एतेधावंतींदवःसोमाऽइंद्रायघृष्वयः । मत्स
रासःस्वर्विदः ॥ प्रवृण्वंतोऽअभियुजःसुष्वयेवरिवोविदः । स्वयंस्तोत्रेवयस्कृतः ॥ वृथाक्रीळंतऽइंदवःसधस्थमभ्ये

कृमित् । सिंधोरूर्मा व्यक्षरन् ॥ एतेविश्वानिवार्यापवमानासऽआशत । हितानसप्तयोरथं ॥ आस्मिन्पिशंगमिंदवोद
धातावेनमादिशे । योऽअस्मभ्यमरावा ॥ ऋभुर्नरथ्यंनवंदधाताकेतमादिशे । शुक्राःपवध्वमर्णसा ॥ एतऽउत्येऽअवी
वशन्काष्ठांवाजिनोऽअक्रत । सतःप्रासाविषुर्मतिं ॥ ११ ॥ एतेसोमासऽआशवोरथाइवप्रवाजिनः । सर्गाःसृष्टाऽअ
हेषत ॥ एतेवाताऽइवोरवःपर्जन्यस्येववृष्टयः । अग्नेरिवभ्रमावृथा ॥ एतेपूताविपश्चितःसोमासोदध्याशिरः । विपा
व्यानशुर्धियः ॥ एतेमृष्टाऽअमर्त्याःससृवांसोनशश्रमुः । इयक्षंतःपथोरजः ॥ एतेपृष्ठानिरोदसोर्विप्रयंतोव्यानशुः ।
उतेदमुत्तमंरजः ॥ तंतुंतन्वानमुत्तममनुप्रवतऽआशत । उतेदमुत्तमाय्यं ॥ त्वंसोमपणिभ्यऽआवसुगव्यानिधारयः ।
ततंतंतुमचिक्रदः ॥ १२ ॥ सोमाऽअसृग्रमाशवोमधोर्मदस्यधारया । अभिविश्वानिकाव्या ॥ अनुप्रत्नासऽआयवः
पदंनवीयोऽअक्रमुः । रुचेजनंतसूर्यं ॥ आपवमाननोभरायोऽअदाशुषोगयं । कृधिप्रजावतीरिषः ॥ अभिसोमासऽ
आयवःपवंतेमद्यंमदं । अभिकोशंमधुश्चुतं ॥ सोमोऽअर्षतिधर्णसिर्दधानऽइंद्रियंरसं । सुवीरोऽअभिशस्तिपाः ॥ इंद्रा
यसोमपवसेदेवेभ्यःसधमाद्यः । इंदोवाजंसिषाससि ॥ अस्यपीत्वामदानामिंद्रोवृत्राण्यप्रति । जघानजघनंच्चनु ॥ १३ ॥ ॥ ७ ॥
प्रसोमासोऽअधन्विषुःपवमानासऽइंदवः । श्रीणानाऽअप्सुमृंजत ॥ अभिगावोऽअधन्विषुरापोनप्रवतायतीः । पुना
नाऽइंद्रमाशत ॥ प्रपवमानधन्वसिसोमेंद्रायपातवे । नृभिर्यतोविनीयसे ॥ त्वंसोमनृमादनःपवस्वचर्षणीसहे । सस्नि

र्योऽअनुमाद्यः ॥ इंदोयदद्रिभिःसुतःपवित्रंपरिधावसि । अरमिंद्रस्यधाम्ने ॥ पवस्ववृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः ।
शुचिःपावकोऽअद्भुतः ॥ शुचिःपावकऽउच्यतेसोमःसुतस्यमध्वः । देवावीरघशंसहा ॥ १४ ॥ पवस्वदक्षसाधनोदे
वेभ्यःपीतयेहरे । मरुद्भ्योवायवेमदः ॥ पवमानधियाहितो३भियोनिंकनिक्रदत् । धर्मणावायुमाविश ॥ संदेवैःशोभ
तेवृषाकविर्योनावधिप्रियः । वृत्रहादेववीतमः ॥ विश्वारूपाण्याविशन्पुनानोयातिहर्यतः । यत्रामृतासऽआसते ॥
अरुषोजनयन्गिरःसोमःपवतऽआयुषक् । इंद्रंगच्छंन्कविक्रतुः ॥ आपवस्वमदिंतमपवित्रंधारयाकवे । अर्कस्ययोनिमा
सदं ॥१५॥ तममृक्षंतवाजिनमुपस्थेऽअदितेरधि । विप्रासोऽअण्व्याधिया ॥ तंगावोऽअभ्यनूषतसहस्रधारमक्षितं ।
इंदुंधर्तारमादिवः ॥ तंवेधांमेधयाह्यन्पवमानमधिद्यवि । धर्णसिंभूरिधायसं ॥ तमह्यन्भुरिजोर्धियासंवसानंविवस्व
तः । पतिंवाचोऽअदाभ्यं ॥ तंसानावधिजामयोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । हर्यतंभूरिचक्षसं ॥ तंत्वाहिन्वंतिवेधसःपवमा
नगिरावृधं । इंदविंद्रायमत्सरं ॥ १६ ॥ एषकविरभिष्टुतःपवित्रेऽअधितोशते । पुनानोघ्नन्नपस्रिधः ॥ एषऽइंद्राय
वायवेस्वर्जित्परिषिच्यते । पवित्रेदक्षसाधनः ॥ एषनृभिर्विनीयतेदिवोमूर्धावृषासुतः । सोमोवनेषुविश्ववित् ॥ एष
गव्युरचिक्रदत्पवमानोहिरण्ययुः । इंदुःसत्राजिदस्तृतः ॥ एषसूर्येणहासतेपवमानोऽअधिद्यवि । पवित्रेमत्सरोमदः ॥
एषशुष्म्यसिष्यददंतरिक्षेवृषाहरिः । पुनानऽइंदुरिंद्रमा ॥ १७ ॥ एषवाजीहितोनृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्यो

वारंविधावति ॥ एषपवित्रेऽअक्षरत्सोमोदेवेभ्यःसुतः । विश्वाधामान्याविशन् ॥ एषदेवःशुभायतेधियोनावमर्त्यः ।
वृत्रहादेववीतमः ॥ एषवृषाकनिक्रदद्दशभिर्जामिभिर्यतः । अभिद्रोणानिधावति ॥ एषसूर्यमरोचयत्पवमानोविचर्ष
णिः । विश्वाधामानिविश्ववित् ॥ एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोऽअर्षति । देववीरघशंसहा ॥ १८ ॥ प्रास्यधाराऽअ
क्षरन्वृष्णःसुतस्यौजसा । देवाँऽअनुप्रभूषतः ॥ सप्तिंमृजंतिवेधसोगृणंतःकारवोगिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यं ॥ सुषहा
सोमतानितेपुनानायप्रभूवसो । वर्धासमुद्रमुक्थ्यं ॥ विश्वावसूनिसंजयन्पवस्वसोमधारया । इनुद्वेषांसिसध्र्यक् ॥
रक्षासुनोऽअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित् । निदोयत्रमुमुच्महे ॥ एंदोपार्थिवंरयिंदिव्यंपवस्वधारया । द्युमंतंशुष्ममा
भर ॥ १९ ॥ प्रधाराऽअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेऽअक्षरन् । पुनानोवाचमिष्यति ॥ इंदुर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानः
कनिक्रदत् । इयर्तिवग्नुमिंद्रियं ॥ आनःशुष्मंनृषाह्यंवीरवंतंपुरुस्पृहं । पवस्वसोमधारया ॥ प्रसोमोऽअतिधारयापव
मानोऽअसिष्यदत् । अभिद्रोणान्यासदं ॥ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । इंदविंद्रायपीतये ॥ सुनोतामधुमत्तमं
सोममिंद्रायवज्रिणे । चारुंशर्धायमत्सरं ॥ २० ॥ प्रसोमासःस्वाध्य१ःपवमानासोऽअक्रमुः । रयिंकृण्वंतिचेतनं ॥
दिवस्पृथिव्याऽअधिभवेंदोद्युम्नवर्धनः । भवावाजानांपतिः ॥ तुभ्यंवाताऽअभिप्रियस्तुभ्यमर्षंतिसिंधवः । सोमवर्ध
तितेमहः ॥ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं । भवावाजस्यसंगथे ॥ तुभ्यंगावोघृतंपयोबभ्रोदुदुह्रेऽअक्षितं ।

वर्षिष्ठेऽअधिसानवि ॥ स्वायुधस्यतेसतोभुवनस्यपतेवयं । इंदोसखित्वमुश्मसि ॥ २१ ॥ प्रसोमासोमदच्युतःश्रवसे
नोमघोनः । सुताविदथेऽअक्रमुः ॥ आदींत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । इंदुमिंद्रायपीतये ॥ आदींहंसोयथा
गणंविश्वस्यावीवशन्मतिं । अत्योनगोभिरज्यते ॥ उभेसोमावचाकशन्मृगोनतक्तोऽअर्षसि । सीदन्नृतस्ययोनिमा ॥
अभिगावोऽअनूषतयोषाजारमिवप्रियं । अगन्नाजिंयथाहितं ॥ अस्मेधेहिद्युमद्यशोमघवद्भ्यश्चमह्यंच । सनिंमेधामुत
श्रवः ॥ २२ ॥ प्रसोमासोविपश्चितोपांनयंत्यूर्मयः । वनानिमहिषाऽइव ॥ अभिद्रोणानिबभ्रवःशुक्राऽऋतस्यधारया ।
वाजंगोमंतमक्षरन् ॥ सुताऽइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमाऽअर्षंतिविष्णवे ॥ तिस्रोवाचऽउदीरतेगावोमिमंति
धेनवः । हरिरेतिकनिक्रदत् ॥ अभिब्रह्मीरनूषतयह्वीरृतस्यमातरः । मर्मृज्यंतेदिवःशिशुं ॥ रायःसमुद्रांश्चतुरोऽस्म
भ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणः ॥ २३ ॥ प्रसुवानोधारयातनेंदुर्हिन्वानोऽअर्षति । रुजद्दृह्ळाव्योजसा ॥ सुत
ऽइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमोऽअर्षतिविष्णवे ॥ वृषाणंवृषभिर्यतंसुन्वंतिसोममद्रिभिः । दुहंतिशक्मनापयः ॥
भुवस्त्रितस्यमर्ज्योभुवदिंद्रायमत्सरः । संरूपैरज्यतेहरिः ॥ अभीमृतस्यविष्टपंदुहतेपृश्निमातरः । चारुप्रियतमंहविः ॥
समेनमह्रुताऽइमागिरोऽअर्षंतिसस्रुतः । धेनूर्वाश्रोऽअवीवशत् ॥ २४ ॥ आनःपवस्वधारयापवमानरयिंपृथुं । यया
ज्योतिर्विदासिनः ॥ इंदोसमुद्रमींखयपवस्वविश्वमेजय । रायोधर्तानऽओजसा ॥ त्वयावीरेणवीरवोभिष्यामपृत

न्यतः । क्षराणोऽअभिवार्यं ॥ प्रवाजमिंदुरिष्यतिसिषासन्वाजसाऽऋषिः । व्रताविदानऽआयुधा ॥ तंगीर्भिर्वाचमीं
खयंपुनानंवासयामसि । सोमंजनस्यगोपतिं ॥ विश्वोयस्यव्रतेजनोदाधारधर्मणस्पतेः । पुनानस्यप्रभूवसोः ॥ २५ ॥
असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः । काष्मन्वाजीन्यक्रमीत् ॥ सवह्निःसोमजागृविःपवस्वदेववीरति । अभिकोशंम
धुश्चुतं ॥ सनोज्योतींषिपूर्व्यपवमानविरोचय । क्रत्वेदक्षायनोहिनु ॥ शुंभमानऽऋतायुभिर्मृज्यमानोगभस्त्योः । पव
तेवारेऽअव्यये ॥ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा । पवतामांतरिक्ष्या ॥ आदिवस्पृष्ठमश्वयुर्गव्ययुःसोमरो
हसि । वीरयुःशवसस्पते ॥ २६ ॥ ससुतःपीतयेवृषासोमःपवित्रेऽअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ॥ सपवित्रेविचक्षणो
हरिरर्षतिधर्णसिः । अभियोनिंकनिक्रदत् ॥ सवाजीरोचनादिवःपवमानोविधावति । रक्षोहावारमव्ययं ॥ सत्रित
स्याधिसानविपवमानोऽअरोचयत् । जामिभिःसूर्यंसह ॥ सवृत्रहावृषासुतोवरिवोविददाभ्यः । सोमोवाजमिवासर
त् ॥ सदेवःकविनेषितो३भिद्रोणानिधावति । इंदुरिंद्रायमंहनां ॥ २७ ॥ एषऽउस्यवृषारथोव्योवारेभिरर्षति ।
गच्छन्वाजंसहस्रिणं ॥ एतंत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । इंदुमिंद्रायपीतये ॥ एतंत्यंहरितोदशमर्मृज्यंतेऽअपस्यु
वः । याभिर्मदायशुंभते ॥ एषस्यमानुषीष्वाश्येनोनविक्षुसीदति । गच्छन्जारोनयोषितं ॥ एषस्यमद्योरसोवचष्टेदिवः
शिशुः । यऽइंदुर्वारमाविशत् ॥ एषस्यपीतयेसुतोहरिरर्षतिधर्णसिः । क्रंदन्योनिमभिप्रियं ॥ २८ ॥ आशुरर्षबृ-

हन्मतेपरिप्रियेणधाम्ना । यत्रदेवाऽइतिब्रवन् ॥ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतंजनाययातयन्निषः । वृष्टिंदिवःपरिस्रव ॥ सुत
ऽएतिपवित्रऽआत्विषिंदधानऽओजसा । विचक्षाणोविरोचयन् ॥ अयंसयोदिवस्परिरघुयामापवित्रऽआ । सिंधो
रूर्माव्यक्षरत् ॥ आविवासन्परावतोऽअथोऽअर्वावतःसुतः । इंद्रायसिच्यतेमधु ॥ समीचीनाऽअनूषतहरिंहिन्वंत्यद्रि
भिः । योनावृतस्यसीदत ॥ २९ ॥ पुनानोऽअक्रमीदभिविश्वामृधोविचर्षणिः । शुंभंतिविप्रंधीतिभिः ॥ आयोनिम
रुणोरुहद्गमदिंद्रंवृषासुतः । ध्रुवेसदसिसीदति ॥ नूनोरयिंमहामिंदोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणं ॥ वि
श्वासोमपवमानद्युम्नानींदवाभर । विदाःसहस्रिणीरिषः ॥ सनःपुनानऽआभररयिंस्तोत्रेसुवीर्यं । जरितुर्वर्धयागिरः ॥
पुनानऽइंदवाभरसोमद्विबर्हसंरयिं । वृषन्निंदोनऽउक्थ्यं ॥ ३० ॥ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाऽअयासोऽअक्रमुः । घ्नंतः
कृष्णामपत्वचं ॥ सुवितस्यमनामहेतिसेतुंदुराव्यं । साह्वांसोदस्युमव्रतं ॥ शृण्वेवृष्टेरिवस्वनःपवमानस्यशुष्मिणः ।
चरंतिविद्युतोदिवि ॥ आपवस्वमहीमिषंगोमदिंदोहिरण्यवत् । अश्वावद्वाजवत्सुतः ॥ सपवस्वविचर्षणऽआमहीरो
दसीपृण । उषाःसूर्योनरश्मिभिः ॥ परिणःशर्मयंत्याधारयासोमविश्वतः । सरारसेवविष्टपं ॥ ३१ ॥ जनयन्रोचना
दिवोजनयन्नप्सुसूर्यं । वसानोगाऽअपोहरिः ॥ एषप्रत्नेनमन्मनादेवोदेवेभ्यस्परि । धारयापवतेसुतः ॥ वावृधानाय
तूर्वयेपवंतेवाजसातये । सोमाःसहस्रपाजसः ॥ दुहानःप्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते । क्रंदन्देवाँऽअजीजनत् ॥

अभिविश्वानिवार्याभिदेवाँऽऋतावृधः । सोमः पुनानोऽअर्षति ॥ गोमन्नःसोमवीरवदश्वावद्वाजवत्सुतः । पवस्वबृहती
रिषः ॥३२॥ योऽअत्यऽइवमृज्यतेगोभिर्मदायहर्यतः । तंगीर्भिर्वासयामसि ॥ तन्नोविश्वाऽअवस्युवोगिरःशुंभंतिपूर्वथा ।
इंदुमिंद्रायपीतये ॥ पुनानोयातिहर्यतःसोमोगीर्भिःपरिष्कृतः । विप्रस्यमेध्यातिथेः ॥ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसो
मसुश्रियं । इंदोसहस्रवर्चसं ॥ इंदुरत्योनवाजसृत्कनिक्रंतिपवित्रऽआ । यदक्षारतिदेवयुः ॥ पवस्ववाजसातयेविप्र
स्यगृणतोवृधे । सोमरास्वसुवीर्यं ॥ ३३ ॥ इतिपवमानेद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

हरिःॐम् ॥ प्रणऽइंदोमहेतनऽऊर्मिंनबिभ्रदर्षसि । अभिदेवाँऽअयास्यः ॥ मतीजुष्टोधियाहितःसोमोहिन्वे
परावति । विप्रस्यधारयाकविः ॥ अयंदेवेषुजागृविःसुतऽएतिपवित्रऽआ । सोमोयातिविचर्षणिः ॥ सनःपवस्ववा-
जयुश्चक्राणश्चारुमध्वरं । बर्हिष्माँऽआविवासति ॥ सनोभगायवायवेविप्रवीरःसदावृधः । सोमोदेवेष्वायमत् ॥ सनो
ऽअद्यवसुत्तयेक्रतुविद्गातुवित्तमः । वाजंजेषिश्रवोबृहत् ॥ १ ॥ सपवस्वमदायकंनृचक्षादेववीतये । इंदविंद्रायपीतये ॥
सनोऽअर्षाभिदूत्यं१त्वामिंद्रायतोशसे । देवान्त्सखिभ्यऽआवरं ॥ उतत्वामरुणंवयंगोभिरञ्ज्मोमदायकं । विनोरा
येदुरोवृधि ॥ अत्यूपवित्रमक्रमीद्वाजीधुरंनयामनि । इंदुर्देवेषुपत्यते ॥ समीसखायोऽअस्वरन्वनेक्रीळंतमत्यविं । इं
दुंनावाऽअनूषत ॥ तयापवस्वधारयाययापीतोविचक्षसे । इंदोस्तोत्रेसुवीर्यं ॥ २ ॥ असृग्रंदेववीतयेत्यासःकृत्व्याऽ

इव । क्षरंतःपर्वतावृधः ॥ परिष्कृतासऽइंदवोयोषेवपित्र्यावती । वायुंसोमाऽअसृक्षत ॥ एतेसोमासऽइंदवःप्रयस्वंत
श्चमूसुताः । इन्द्रंवर्धंतिकर्मभिः ॥ आधावतासुहस्त्यःशुक्रागृभ्णीतमंथिना । गोभिःश्रीणीतमत्सरं ॥ सपवस्वधनंजय
प्रयंताराधसोमहः । अस्मभ्यंसोमगातुवित् ॥ एतंमृजंतिमर्ज्यंपवमानंदशक्षिपः । इंद्रायमत्सरंमदं ॥ ३ ॥ अयासो
मःसुकृत्ययामहश्चिदभ्यवर्धत । मंदानऽउद्वृषायते ॥ कृतानीदस्यकर्त्वाचेतंतेदस्युतर्हणा । ऋणाचधृष्णुश्चयते ॥ आ
त्सोमऽइंद्रियोरसोवज्रःसहस्रसाभुवत् । उक्थंयदस्यजायते ॥ स्वयंकविर्विधर्तरिविप्रायरत्नमिच्छति । यदीमर्मृज्य
तेधियः ॥ सिषासतूरयीणांवाजेष्ववतामिव । भरेषुजिग्युषामसि ॥ ४ ॥ तंत्वानृम्णानिबिभ्रतंसधस्थेषुमहोदिवः ।
चारुंसुकृत्ययेमहे ॥ संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यंमहामहिव्रतंमदं । शतंपुरोरुरुक्षणिं ॥ अतस्त्वारयिमभिराजानंसुक्रतोदिवः ।
सुपर्णोऽअव्यथिर्भरत् ॥ विश्वस्माऽइत्स्वर्दृशेसाधारणंरजस्तुरं । गोपामृतस्यविर्भरत् ॥ अधाहिन्वानऽइंद्रियंज्यायो
महित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विचर्षणिः ॥ ५ ॥ पवस्ववृष्टिमासुनोपामूर्मिंदिवस्परि । अयक्ष्माबृहतीरिषः ॥ तयापव
स्वधारयाययागावऽइहागमन् । जन्यासऽउपनोगृहं ॥ घृतंपवस्वधारयायज्ञेषुदेववीतमः । अस्मभ्यंवृष्टिमापव ॥ स
नऽऊर्जेव्य१व्ययंपवित्रंधावधारया । देवासःशृणवन्हिकं ॥ पवमानोऽअसिष्यदद्रक्षांस्यपजंघनत् । प्रत्नवद्रोचयन्रुचः
॥ ६ ॥ उत्तेशुष्मासऽईरतेसिंधोरूर्मेरिवस्वनः । वाणस्यचोदयापविं ॥ प्रसवेतऽउदीरतेतिस्रोवाचोमखस्युवः । यद

व्यऽएषिसानवि ॥ अव्योवारेपरिप्रियंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । पवमानंमधुश्चुतं ॥ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारयाकवे ।
अर्कस्ययोनिमासदं ॥ सपवस्वमदिन्तमगोभिरंजानोऽअक्तुभिः । इंदविंद्रायपीतये ॥ ७ ॥ अध्वर्योऽअद्रिभिःसुतंसो
मंपवित्रऽआसृज । पुनीहींद्रायपातवे ॥ दिवःपीयूषमुत्तमंसोममिंद्रायवज्रिणे । सुनोतामधुमत्तमं ॥ तवत्यऽइंदोऽ
अंधसोदेवामधोर्व्यश्नते । पवमानस्यमरुतः ॥ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये । वृषन्त्स्तोतारमूतये ॥ अभ्यर्षवि
चक्षणपवित्रंधारयासुतः । अभिवाजमुतश्रवः ॥ ८ ॥ परिद्युक्षःसनद्रयिर्भरद्वाजंनोऽअंधसा । सुवानोऽअर्षपवित्रऽ
आ ॥ तवप्रत्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः । सहस्रधारोयात्तना ॥ चरुर्नयस्तमींखयेंदोनदानमींखय । वधैर्वधस्नवीं
खय ॥ निशुष्ममिंदवेषांपुरुहूतजनानां । योऽअस्माँऽआदिदेशति ॥ शतंनऽइंदऊतिभिःसहस्रंवाशुचीनां । पवस्व
मंहयद्रयिः ॥ ९ ॥ उत्तेशुष्मासोऽअस्थूरक्षोभिंदंतोऽअद्रिवः । नुदस्वयाःपरिस्पृधः ॥ अयानिजघ्निरोजसारथसंगेधने
हिते । स्तवाऽअबिभ्युषाहृदा ॥ अस्यव्रतानिनाधृषेपवमानस्यदूढ्या । रुजयस्त्वापृतन्यति ॥ तंहिन्वंतिमदच्युतंहरिं
नदीषुवाजिनं । इंदुमिंद्रायमत्सरं ॥१०॥ अस्यप्रत्नामनुद्युतंशुक्रंदुदुह्रेऽअह्रयः । पयःसहस्रसामृषिं ॥ अयंसूर्यऽइवोपदृ ॥ ११ ॥
गयंसरांसिधावति । सप्तप्रवतऽआदिवं ॥ अयंविश्वानितिष्ठतिपुनानोभुवनोपरि । सोमोदेवोनसूर्यः ॥ परिणोदेववी
तयेवाजाँऽअर्षसिगोमतः । पुनानऽइंदविंद्रयुः ॥ ११ ॥ यवंयवंनोऽअंधसापुष्टंपुष्टंपरिस्रव । सोमविश्वाचसौभगा ॥

इंदोयथातवस्तवोयथातेजातमंधसः । निबर्हिषिप्रियेसदः ॥ उतनोगोविदश्ववित्पवस्वसोमांधसा । मक्षूतमेभिरहभिः ॥
योजिनातिनजीयतेहंतिशत्रुमभीत्य । सपवस्वसहस्रजित् ॥ १२ ॥ परिसोमऽऋतंबृहदाशुःपवित्रेऽअर्षति । विघ्नन्
रक्षांसिदेवयुः ॥ यत्सोमोवाजमर्षतिशतंधाराऽअपस्युवः । इंद्रस्यसख्यमाविशन् ॥ अभित्वायोषणोदशजारंनकन्या
नूषत । मृज्यसेसोमसातये ॥ त्वमिंद्रायविष्णवेस्वादुरिंदोपरिस्रव । नृन्त्स्तोतॄन्पाह्यंहसः ॥ १३ ॥ प्रतेधाराऽअस
श्चतोदिवोनयंतिवृष्टयः । अच्छावाजंसहस्रिणं ॥अभिप्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोऽअर्षति । हरिस्तुंजानऽआयुधा ॥
सममृजानऽआयुभिरिभोराजेवसुव्रतः । श्येनोनवंसुषीदति ॥ सनोविश्वादिवोवसूतोपृथिव्याऽअधि । पुनानऽइंदवा
भर ॥ १४ ॥ तरत्समंदीधावतिधारासुतस्यांधसः । तरत्समंदीधावति ॥ उस्रावेदवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः । तरत्स० ॥
ध्वस्रयोःपुरुषंत्योरासहस्राणिदद्महे । तरत्स० ॥ आययोस्त्रिंशतंतनासहस्राणिचदद्महे । तरत्स० ॥ १५ ॥ पवस्वगोजि
दश्वजिद्विश्वजित्सोमरण्यजित् । प्रजावद्रत्नमाभर ॥ पवस्वाद्भ्योऽअदाभ्यःपवस्वौषधीभ्यः । पवस्वधिषणाभ्यः ॥ त्वं
सोमपवमानोविश्वानिदुरितातर । कविःसीदनिबर्हिषि ॥ पवमानःस्वर्विदोजायमानोभवोमहान् । इंदोविश्वाँऽअभीद
सि ॥१६॥ प्रगायत्रेणगायतपवमानंविचर्षणिं । इंदुंसहस्रचक्षसं ॥ तंत्वासहस्रचक्षसमथोसहस्रभर्णसं । अतिवारमपा
विषुः ॥ अतिवारान्पवमानोऽअसिष्यदत्कलशाँऽअभिधावति । इंद्रस्यहार्दाविशन् ॥ इंद्रस्यसोमराधसेशंपवस्ववि

चर्षणे । प्रजावद्रेतऽआभर ॥ १७ ॥ अयावीतीपरिस्रवयस्तऽइंदोमदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव ॥ पुरःसद्यऽइत्थाधि
येदिवोदासायशंबरं । अधत्यंतुर्वशंयदुं ॥ परिणोऽअश्वमश्वविद्गोमदिंदोहिरण्यवत् । क्षरासहस्रिणीरिषः ॥ पवमा
नस्यतेवयंपवित्रमभ्युंदतः । सखित्वमावृणीमहे ॥ येतेपवित्रमूर्मयोभिक्षरंतिधारया । तेभिर्नःसोममृळय ॥ १८ ॥
सनःपुनानऽआभररयिंवीरवतीमिषं । ईशानःसोमविश्वतः ॥ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजंतिसिंधुमातरं । समादित्येभिर
ख्यत ॥ समिंद्रेणोतवायुनासुतऽएतिपवित्रऽआ । संसूर्यस्यरश्मिभिः ॥ सनोभगायवायवेपूष्णेपवस्वमधुमान् । चा
रुर्मित्रेवरुणेच ॥ उच्चातेजातमंधसोदिविषद्भूम्याददे । उग्रंशर्ममहिश्रवः ॥ १९ ॥ एनाविश्वान्यर्यऽआद्युम्नानिमा
नुषाणां । सिषासंतोवनामहे ॥ सनऽइंद्राययज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव ॥ उपोषुजातमप्तुरंगोभिर्भंगं
परिष्कृतं । इंदुंदेवाऽअयासिषुः ॥ तमिद्वर्धंतुनोगिरोवत्संसंशिश्वरीरिव । यऽइंद्रस्यहृदंसनिः ॥ अर्षाणःसोमशंगवेधु
क्षस्वपिप्युषीमिषं । वर्धासमुद्रमुक्थ्यं ॥ २० ॥ पवमानोऽअजीजनद्दिवश्चित्रंनतन्यतुं । ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् ॥ पव
मानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छुनः । विवारमव्यमर्षति ॥ पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् । ज्योतिर्विश्वंस्वर्दृशे ॥
यस्तेमदोवरेण्यस्तेनापवस्वांधसा । देवावीरघशंसहा ॥ जघ्निर्वृत्रममित्रियंसस्निर्वाजंदिवेदिवे । गोषाऽउऽअश्वसाऽ
असि ॥ २१ ॥ संमिश्लोऽअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः । सीदन्छ्येनोनयोनिमा ॥ सपवस्वयऽआविथेंद्रंवृत्रायहं

तवे । वव्रिवांसंमहीरपः ॥ सुवीरासोवयंधनाजयेमसोममीढ्वः । पुनानोवर्धनोगिरः ॥ त्वोतासस्तवावसास्यामव
न्वंतऽआमुरः । सोमव्रतेषुजागृहि ॥ अपघ्नन्पवतेमृधोऽपसोमोऽअराव्णः । गच्छन्निंद्रस्यनिष्कृतं ॥ २२ ॥ महोनो
रायऽआभरपवमानजहीमृधः । रास्वेंदोवीरवद्यशः ॥ नत्वाशतंचनह्रुतोराधोदित्संतमामिनन् । यत्पुनानोमख
स्यसे ॥ पवस्वेंदोवृषासुतःकृधीनोयशसोजने । विश्वाऽअपद्विषोजहि ॥ अस्यतेसख्येवयंतवेंदोद्युम्नऽउत्तमे । सास
ह्यामपृतन्यतः ॥ यातेभीमान्यायुधातिग्मानिसंतिधूर्वणे । रक्षासमस्यनोनिदः ॥ २३ ॥ एतेऽअसृग्रमिंदवस्तिरः
पवित्रमाशवः । विश्वान्यभिसौभगा ॥ विघ्नंतोदुरितापुरुसुगातोकायवाजिनः । तनाकृण्वंतोऽअर्वते ॥ कृण्वंतोव
रिवोगवेऽभ्यर्षतिसुष्टुतिं । इळामस्मभ्यंसंयतं ॥ असाव्यंशुर्मदायाप्सुदक्षोगिरिष्ठाः । श्येनोनयोनिमासदत् ॥ शुभ्र
मंधोदेववातमप्सुधूतोनृभिःसुतः । स्वदंतिगावःपयोभिः ॥ २४ ॥ आदीमश्वंनहेतारोशूशुभन्नमृताय । मध्वोरसं
सधमादे ॥ यास्तेधारामधुश्चुतोऽसृग्रमिंदऽऊतये । ताभिःपवित्रमासदः ॥ सोऽअर्षेंद्रायपीतयेतिरोरोमाण्यव्यया ।
सीदन्योनावनेष्वा ॥ त्वमिंदोपरिस्रवस्वादिष्ठोऽअंगिरोभ्यः । वरिवोविद्घृतंपयः ॥ अयंविचर्षणिर्हितःपवमानः
सचेतति । हिन्वानऽआप्यंबृहत् ॥ २५ ॥ एषवृषावृषव्रतःपवमानोऽअशस्तिहा । करद्वसूनिदाशुषे ॥ आपवस्व
 सहस्रिणंरयिंगोमंतमश्विनं । पुरुश्चंद्रंपुरुस्पृहं ॥ एषस्यपरिषिच्यतेमर्मृज्यमानऽआयुभिः । उरुगायःकविक्रतुः ॥

सहस्रोतिःशतामघोविमानोरजसःकविः । इंद्रायपवतेमदः ॥ गिराजातऽइहस्तुतऽइंदुरिंद्रायधीयते । वियोनावसुता
विव ॥ २६ ॥ पवमानःसुतोनृभिःसोमोवाजमिवासरत् । चमूषुशक्मनासदं ॥ तंत्रिपृष्ठेत्रिवंधुरेरथेयुंजंतियातवे ।
ऋषीणांसप्तधीतिभिः ॥ तंसोतारोधनस्पृतमाशुंवाजाययातवे । हरिंहिनोतवाजिनं ॥ आविशन्कलशंसुतोविश्वाऽ
अर्षन्नभिश्रियः । शूरोनगोषुतिष्ठति ॥ आतऽइंदोमदायकंपयोदुहंत्यायवः । देवादेवेभ्योमधु ॥ २७ ॥ आनःसोमं
पवित्रऽआसृजतामधुमत्तमं । देवेभ्योदेवश्रुत्तमं ॥ एतेसोमाऽअसृक्षतगृणानाःश्रवसेमहे । मदिन्तमस्यधारया ॥
अभिगव्यानिवीतयेनृम्णापुनानोऽअर्षसि । सनद्वाजःपरिस्रव ॥ उतनोगोमतीरिषोविश्वाऽअर्षपरिष्टुभः । गृणानो
जमदग्निना ॥ पवस्ववाचोऽअग्रियःसोमचित्राभिरूतिभिः । अभिविश्वानिकाव्या ॥ २८ ॥ त्वंसमुद्रियाऽअपोग्रियो
वाचऽईरयन् । पवस्वविश्वमेजय ॥ तुभ्येमाभुवनाकवेमहिम्नेसोमतस्थिरे । तुभ्यमर्षंतिसिंधवः ॥ प्रतेदिवोनवृष्ट
योधारायंत्यसश्चतः । अभिशुक्रामुपस्तिरं ॥ इंद्रायेंदुंपुनीतनोग्रंदक्षायसाधनं । ईशानंवीतिराधसं ॥ पवमान
ऽऋतःकविःसोमःपवित्रमासदत् । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं ॥ २९ ॥ आपवस्वसहस्रिणंरयिंसोमसुवीर्यं । अस्मेश्रवांसिधा ॥ १३ ॥
रय ॥ इषमूर्जंचपिन्वसऽइंद्रायमत्सरिंतमः । चमूष्वानिषीदसि ॥ सुतऽइंद्रायविष्णवेसोमःकलशेऽअक्षरत् । मधुमाँऽ
अस्तुवायवे ॥ एतेऽअसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवः । सोमाऽऋतस्यधारया ॥ इंद्रंवर्धंतोऽअप्तुरःकृण्वंतोविश्वमार्यं ।

अपघ्नंतोऽअराव्णः ॥ ३० ॥ सुताऽअनुस्वमारजोभ्यर्षंतिबभ्रवः । इन्द्रंगच्छंन्तऽइंदवः ॥ अयापवस्वधारयाययासू
र्यमरोचयः । हिन्वानोमानुषीरपः ॥ अयुक्तसूरऽएतशंपवमानोमनावधि । अंतरिक्षेणयातवे ॥ उतत्याहरितोदश
सूरोऽअयुक्तयातवे । इंदुरिंद्रऽइतिब्रुवन् ॥ परीतोवायवेसुतंगिरऽइंद्रायमत्सरं । अव्योवारेषुसिंचत ॥ ३१ ॥ पवमा
नविदारयिमस्मभ्यंसोमदुष्टरं । योदूणाशोवनुष्यता ॥ अभ्यर्षसहस्रिणंरयिंगोमंतमश्विनं । अभिवाजमुतश्रवः ॥
सोमोदेवोनसूर्योद्रिभिःपवतेसुतः । दधानःकलशेरसं ॥ एतेधामान्यार्याशुक्राऽऋतस्यधारया । वाजंगोमंतमक्षरन् ॥
सुताऽइंद्रायवज्रिणेसोमासोदध्याशिरः । पवित्रमत्यक्षरन् ॥ ३२ ॥ प्रसोममधुमत्तमोरायेऽअर्षपवित्रऽआ । मदोयो
देववीतमः ॥ तमीमृजंत्यायवोहरिंनदीषुवाजिनं । इंदुमिंद्रायमत्सरं ॥ आपवस्वहिरण्यवदश्वावत्सोमवीरवत् ।
वाजंगोमंतमाभर ॥ परिवाजेनवाजयुमव्योवारेषुसिंचत । इंद्रायमधुमत्तमं ॥ कविंमृजंतिमर्ज्यंधीभिर्विप्राऽअवस्यवः ।
वृषाकनिक्रदर्षति ॥ ३३ ॥ वृषणंधीभिरप्तुरंसोममृतस्यधारया । मतीविप्राःसमस्वरन् ॥ पवस्वदेवायुषगिंद्रंगच्छ
तुतेमदः । वायुमारोहधर्मणा ॥ पवमाननितोशसेरयिंसोमश्रवाय्यं । प्रियःसमुद्रमाविश ॥ अपघ्नन्पवसेमृधःक्रतु
वित्सोममत्सरः । नुदस्वादेवयुंजनं ॥ पवमानाऽअसृक्षतसोमाःशुक्रासऽइंदवः । अभिविश्वानिकाव्या ॥ ३४ ॥
पवमानासऽआशवःशुभ्राऽअसृग्रमिंदवः । घ्नंतोविश्वाऽअपद्विषः ॥ पवमानादिवस्पर्यंतरिक्षादसृक्षत । पृथिव्याऽ

अधिसानवि ॥ पुनानःसोमधारयेंदोविश्वाऽअपस्रिधः । जहिरक्षांसिसुक्रतो ॥ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोभ्यर्षकनिक्रदत् ।
द्युमंतंशुष्ममुत्तमं ॥ अस्मेवसूनिधारयसोमदिव्यानिपार्थिवा । इंदोविश्वानिवार्या ॥ ३५ ॥ वृषासोमद्युमाँऽअसि
वृषादेववृषव्रतः । वृषाधर्माणिदधिषे ॥ वृष्णस्तेवृष्ण्यंशवोवृषावनंवृषामदः । सत्यंवृषन्वृषेदसि ॥ अश्वोनचक्रदो
वृषासंगाऽइंदोसमर्वतः । विनोरायेदुरोवृधि ॥ असृक्षतप्रवाजिनोगव्यासोमासोऽअश्वया । शुक्रासोवीरयाशवः ॥
शुंभमानाऽऋतायुभिर्मृज्यमानागभस्त्योः । पवंतेवारेऽअव्यये ॥ ३६ ॥ तेविश्वादाशुषेवसुसोमादिव्यानिपार्थिवा ।
पवंतामांतरिक्ष्या ॥ पवमानस्यविश्ववित्प्रतेसर्गाऽअसृक्षत । सूर्यस्येवनरश्मयः ॥ केतुंकृण्वन्दिवस्परिविश्वारूपाभ्य
र्षसि । समुद्रःसोमपिन्वसे ॥ हिन्वानोवाचमिष्यसिपवमानविधर्मणि । अक्रान्देवोनसूर्यः ॥ इंदुःपविष्टचेतनःप्रि
यःकवीनांमती । सृजदश्वंरथीरिव ॥ ३७ ॥ ऊर्मिर्यस्तेपवित्रऽआदेवावीःपर्यक्षरत् । सीदन्नृतस्ययोनिमा ॥ सनोऽ
अर्षपवित्रऽआमदोयोदेववीतमः । इंदविंद्रायपीतये ॥ इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः । इंदोरुचाभिगाऽ
इहि ॥ पुनानोवरिवस्कृध्यूर्जंजनायगिर्वणः । हरेसृजानऽआशिरं ॥ पुनानोदेववीतयऽइंद्रस्ययाहिनिष्कृतं । द्युतानो
वाजिभिर्यतः ॥ ३८ ॥ प्रहिन्वानासऽइंदवोच्छासमुद्रमाशवः । धियाजूताऽअसृक्षत ॥ मर्मृजानासऽआयवोवृथास
मुद्रमिंदवः । अग्मन्नृतस्ययोनिमा ॥ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा । पाहिनःशर्मवीरवत् ॥ मिमातिवह्निरे

तशःपदंयुजानऽऋक्वभिः । प्रयत्समुद्रऽआहितः ॥ आयद्योनिंहिरण्ययमाशुर्ऋतस्यसीदति । जहात्यप्रचेतसः ॥३९॥
अभिवेनाऽअनूषतेयक्षंतिप्रचेतसः । मज्जंत्यविचेतसः ॥ इंद्रायेंदोमरुत्वतेपवस्वमधुमत्तमः । ऋतस्ययोनिमासदं ॥
तंत्वाविप्रावचोविदःपरिष्कृण्वंतिवेधसः । संत्वामृजंत्यायवः ॥ रसंतेमित्रोऽअर्यमापिबंतिवरुणःकवे । पवमानस्य
मरुतः ॥ त्वंसोमविपश्चितंपुनानोवाचमिष्यसि । इंदोसहस्रभर्णसं ॥ ४० ॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युवं ।
पुनानऽइंदवाभर ॥ पुनानऽइंदवेषांपुरुहूतजनानां । प्रियःसमुद्रमाविश ॥ दविद्युतत्यारुचापरिष्टोभंत्याकृपा ।
सोमाःशुक्रागवाशिरः ॥ हिन्वानोहेतृभिर्यतऽआवाजंवाज्यक्रमीत् । सीदंतोवनुषोयथा ॥ ऋधक्सोमस्वस्तयेसंज
ग्मानोदिवःकविः । पवस्वसूर्योदृशे ॥ ४१ ॥ इतिपवमानेतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ॥
श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ हिन्वंतिसूरमुस्रयःस्वसारोजामयस्पतिं । महामिंदुंमहीयुवः ॥ पवमानरुचारुचादेवोदेवेभ्य
स्परि । विश्वावसून्याविश ॥ आपवमानसुष्टुतिंवृष्टिंदेवेभ्योदुवः । इषेपवस्वसंयतं ॥ वृषाह्यसिभानुनाद्युमंतंत्वा
हवामहे । पवमानस्वाध्यः ॥ आपवस्वसुवीर्यंमंदमानःस्वायुध । इहोष्विंदवागहि ॥ १ ॥ यदद्भिःपरिषिच्यसेमृ
ज्यमानोगभस्त्योः । द्रुणासधस्थमश्नुषे ॥ प्रसोमायव्यश्ववत्पवमानायगायत । महेसहस्रचक्षसे ॥ यस्यवर्णंमधुश्चुतं
हरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इंदुमिंद्रायपीतये ॥ तस्यतेवाजिनोवयंविश्वाधनानिजिग्युषः । सखित्वमावृणीमहे ॥ वृषाप

वस्वधारयामरुत्वतेचमत्सरः । विश्वादधानऽओजसा ॥ २ ॥ तंत्वाधर्तारमोण्योꣳ३ःपवमानस्वर्दृशँ । हिन्वेवाजेषु
वाजिनँ ॥ अयाचित्तोविपानयाहरिःपवस्वधारया । युजंवाजेषुचोदय ॥ आनऽइंदोमहीमिषंपवस्वविश्वदर्शतः ।
अस्मभ्यँसोमगातुवित् ॥ आकलशाऽअनूषतेंदोधाराभिरोजसा । एंद्रस्यपीतयेविश ॥ यस्यतेमद्यंरसँतीव्रंदुहन्त्य
द्रिभिः । सपवस्वाभिमातिहा ॥ ३ ॥ राजामेधाभिरीयतेपवमानोमनावधि । अंतरिक्षेणयातवे ॥ आनऽइंदोशतग्वि
नंगवांपोषंस्वश्व्यँ । वहाभगत्तिमूतये ॥ आनःसोमसहोजुवोरूपंनवर्चसेभर । सुष्वाणोदेववीतये ॥ अर्षासोमद्युमत्त
मोभिद्रोणानिरोरुवत् । सीदन्च्छ्येनोनयोनिमा ॥ अप्साऽइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमोऽअर्षतिविष्णवे
॥ ४ ॥ इषँतोकायनोदधदस्मभ्यँसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणँ ॥ येसोमासःपरावतियेऽअर्वावतिसुन्विरे ।
येवादःशर्यणावति ॥ यऽआर्जीकेषुकृत्वसुयेमध्येपस्त्यानां । येवाजनेषुपंचसु ॥ तेनोवृष्टिंदिवस्परिपवंतामासुवीर्यँ ।
सुवानादेवासऽइंदवः ॥ पवतेहर्यतोहरिर्गृणानोजमदग्निना । हिन्वानोगोरधित्वचि ॥ ५ ॥ प्रशुक्रासोवयोजुवोहि
न्वानासोनसप्तयः । श्रीणानाऽअप्सुमृँजत ॥ तंत्वासुतेष्वाभुवोहिन्विरेदेवतातये । सपवस्वानयारुचा ॥ आतेदक्षं
मयोभुवंवह्निमद्यावृणीमहे । पांतमापुरुस्पृहँ ॥ आमंद्रमावरेण्यमाविप्रमामनीषिणं । पांतमापुरुस्पृहँ ॥ आरयिमा
सुचेतुनमासुक्रतोतनूष्वा । पांतमापुरुस्पृहँ ॥ ६ ॥ पवस्वविश्वचर्षणेभिविश्वानिकाव्या । सखासखिभ्यऽईड्यः ।

ताभ्यांविश्वस्यराजसियेपवमानधामनी । प्रतीचीसोमतस्थतुः ॥ परिधामानियानितेत्वंसोमासिविश्वतः । पवमान
ऽऋतुभिःकवे ॥ पवस्वजनयन्निषोभिविश्वानिवार्या । सखासखिभ्यऽऊतये ॥ तवशुक्रासोऽअर्चयोदिवस्पृष्ठेवित
न्वते । पवित्रँसोमधामभिः ॥ ७ ॥ तवेमेसप्तसिंधवःप्रशिषँसोमसिस्रते । तुभ्यँधावंतिधेनवः ॥ प्रसोमयाहिधार
यासुतऽइंद्रायमत्सरः । दधानोऽअक्षितिश्रवः ॥ समुत्वाधीभिरस्वरन्हिन्वतीःसप्तजामयः । विप्रमाजाविवस्वतः ॥
मृजंतित्वासमग्रुवोव्येजीरावधिष्वणि । रेभोयदज्यसेवने ॥ पवमानस्यतेकवेवाजिन्त्सर्गाऽअसृक्षत । अर्वंतोनश्रवस्यवः
॥ ८ ॥ अच्छाकोशँमधुश्चुतमसृग्रंवारेऽअव्यये । अवावशंतधीतयः ॥ अच्छासमुद्रमिंदवोस्तंगावोनधेनवः । अग्म
न्नृतस्ययोनिमा ॥ प्रणऽइंदोमहेरणऽआपोऽअर्षतिसिंधवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ अस्यतेसख्येवयमियक्षंतस्त्वोतयः ।
इंदोसखित्वमुश्मसि ॥ आपवस्वगविष्टयेमहेसोमनृचक्षसे । एंद्रस्यजठरेविश ॥ ९ ॥ महाँऽअसिसोमज्येष्ठऽउग्राणा
मिंदऽओजिष्ठः । युध्वासन्छश्वज्जिगेथ ॥ यऽउग्रेभ्यश्चिदोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः । भूरिदाभ्यश्चिन्मंहीयान् ॥
त्वंसोमसूरऽएषस्तोकस्यसातातनूनाँ । वृणीमहेसख्यायवृणीमहेयुज्याय ॥ अग्नऽआयूँषिपवसऽआसुवोर्जमिषँचनः ।
आरेबाधस्वदुच्छुनाँ ॥ अग्निर्ऋषिःपवमानःपांचजन्यःपुरोहितः । तमीमहेमहागयं ॥ १० ॥ अग्नेपवस्वस्वपाऽअस्मे
वर्चःसुवीर्यँ । दधद्रयिंमयिपोषँ ॥ पवमानोऽअतितिस्रिधोभ्यर्षतिसुष्टुतिं । सूरोनविश्वदर्शतः ॥ समर्मृजानऽआयुभिः

प्रयंस्वान्प्रयंसेहितः । इंदुरत्यौविचक्षणः ॥ पवमानऽऋतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् । कृष्णातमाँसिजंघनत् ॥
पवमानस्यजंघ्नतोहरेश्चंद्राऽअसृक्षत । जीराऽअजिरशोचिषः ॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमःशुभ्रेभिःशुभ्रशस्तमः ।
हरिश्चंद्रोमरुद्गणः ॥ पवमानोव्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं ॥ प्रसुवानऽइंदुरक्षाःपवित्रमत्यव्ययं ।
पुनानऽइंदुरिंद्रमा ॥ एषसोमोऽअधित्वचिगवांक्रीळत्यद्रिभिः । इंद्रंमदायजोहुवत् ॥ यस्यतेद्युम्नवत्पयःपवमानाभृतं
दिवः । तेननोमृळजीवसे ॥ १२ ॥ त्वंसोमासिधारयुर्मंद्रऽओजिष्ठोऽअध्वरे । पवस्वमंहयद्रयिः ॥ त्वंसुतोनृमादनो
दधन्वान्मत्सरिंतमः । इंद्रायसूरिरंधसा ॥ त्वंसुष्वाणोऽअद्रिभिरभ्यर्षकनिक्रदत् । द्युमंतंशुष्ममुत्तमं ॥ इंदुर्हिन्वा
नोऽअर्षतितिरोवाराण्यव्यया । हरिर्वाजमचिक्रदत् ॥ इंदोव्यव्यमर्षसिविश्रवांसिविसौभगा । विवाजान्त्सोमगो
मतः ॥ १३ ॥ आनऽइंदोशतग्विनंरयिंगोमंतमश्विनं । भरासोमसहस्रिणं ॥ पवमानासऽइंदवस्तिरःपवित्रमाशवः ।
इंद्रंयामेभिराशत ॥ ककुहःसोम्योरसऽइंदुरिंद्रायपूर्व्यः । आयुःपवतऽआयवे ॥ हिन्वंतिसूरमुस्रयःपवमानंमधुश्चुतं ।
अभिगिरासमस्वरन् ॥ अवितानोऽअजाश्वःपूषायामनियामनि । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ १४ ॥ अयंसोमःकपर्दिने
घृतंनपवतेमधु । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ अयंतऽआघृणेसुतोघृतंनपवतेशुचि । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ वाचोजंतुःकवी
नांपवस्वसोमधारया । देवेषुरत्नधाऽअसि ॥ आकलशेषुधावतिश्येनोवर्मविगाहते । अभिद्रोणाकनिक्रदत् ॥ परिप्र

सोमतेरसोसर्जिकलशेसुतः । श्येनोनतक्तोअर्षति ॥ १५ ॥ पवस्वसोममंदयन्निंद्रायमधुमत्तमः । असृग्रंदेववीत
येवाजयंतोरथाऽइव ॥ तेसुतासोमदिन्तमाःशुक्रावायुमसृक्षत ॥ ग्राव्णातुन्नोऽअभिष्टुतःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तो
त्रेसुवीर्यं ॥ एषतुन्नोऽअभिष्टुतःपवित्रमतिगाहते । रक्षोहावारमव्ययम् ॥ १६ ॥ यदंतियच्चदूरकेभयंविंदतिमामिह ।
पवमानवितज्जहि ॥ पवमानःसोऽअद्यनःपवित्रेणविचर्षणिः । यःपोतासपुनातुनः ॥ यत्तेपवित्रमर्चिष्यग्नेविततम
तरा । ब्रह्मतेनपुनीहिनः ॥ यत्तेपवित्रमर्चिवदग्नेतेनपुनीहिनः । ब्रह्मसवैःपुनीहिनः ॥ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेण
सवेनच । मांपुनीहिविश्वतः ॥ १७ ॥ त्रिभिष्ट्वंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामभिः । अग्नेदक्षैःपुनीहिनः ॥ पुनंतुमांदेव
जनाःपुनंतुवसवोधिया । विश्वेदेवाःपुनीतमाजातवेदःपुनीहिमा ॥ प्रप्यायस्वप्रस्यंदस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः । देवेभ्य
उत्तमंहविः ॥ उपप्रियंपनिप्नतंयुवानमाहुतीवृधं । अगन्मबिभ्रतोनमः ॥ अलाय्यस्यपरशुर्ननाशतमापवस्वदेवसोम ।
आखुंचिदेवदेवसोम ॥ यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं । सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्वना ॥ पावमानीर्योऽ
अध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं । तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ १८ ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुतः ।
ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणेष्वमृतंहितं ॥ पावमानीर्दिशंतुनऽइमंलोकमथोऽअमुं । कामान्त्समर्धयन्तुनोदेवैर्देवीःस
माहिताः ॥ येनदेवाःपवित्रेणात्मानंपुनतेसदा । तेनसहस्रधारेणपावमान्यःपुनंतुमां ॥ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्यामं

हिरण्मयँ । तेनंब्रह्मविदौवयंपूतंब्रह्मंपुनीमहे ॥ इंद्रः पुनीतीसहमांपुनातुसोमः स्वस्त्यावरुणः समीच्यां । यमोराजांप्र
मृणाभिः पुनातुमाजातवेदामूर्जयँत्यापुनातु ॥ ऋषयस्तुतपस्तेपुः सर्वेस्वर्गंजिगीषवः । तपसस्तपसोग्रियँतुपावमानीर्ऋ
चोब्रवीत् ॥ १ ॥ यन्मेगर्भेवसतः पापमुग्रंयज्जायमानस्यंचकिंचिदन्यत् । जातस्यंचयच्चापिचवर्धतोमेतत्पावमानी
भिरहंपुनामि ॥ मातापित्रोर्यन्नकृतंवचोमेयतस्थावरंजंगममाबभूव । विश्वस्यतत्प्रहृषितंवचोमेतत्पावमानीभिरहंपु
नामि ॥ गोघ्नात्तस्करत्वात्स्त्रीवधाद्यच्चकिल्बिषं । पापकंचचरणेभ्यस्तत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ ब्रह्मवधात्सुरापा
नात्स्वर्णस्तेयाद्वृषलिगमनमैथुनसंगमात् । गुरोर्दाराधिगमनाच्चतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ बालघ्नान्मातृपितृवधा
द्भूमितस्करात्सर्ववर्णगमनमैथुनसंगमात् । पापेभ्यश्चप्रतिग्रहात्सद्यः प्रहरतिसर्वदुष्कृतंतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥
क्रयविक्रयाद्योनिदोषाद्भक्षाद्भोज्यात्प्रतिग्रहात् । असंभोजनाच्चापिनृशंसंतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ २ ॥ दुर्यष्टंदुर
धीतंपापंयच्चाज्ञानतोकृतं । अयाजिताश्चासंयाज्यास्तत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ अमंत्रमन्नंयत्किंचिद्धूयतेचहुताशने ।
संवत्सरकृतंपापंतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ ऋतस्ययोनंयोमृतस्यधामविश्वादेवेभ्यः पुण्यगंधाः । तानऽआपः प्रवहंतु ॥ १७ ॥
पापंशुद्धागच्छामिसुकृतामुलोकंतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ पावमानीः स्वस्त्ययनीर्याभिर्गच्छतिनांदनं । पुण्यांश्चभ
क्षान्भक्षयत्यमृतत्वंचगच्छति ॥ पावमानीः पितृन्देवान्ध्यायेद्यश्चसरस्वतीं । पितृंस्तस्योपवर्तेतक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥

पावमानंपरंब्रह्मशुक्रंज्योतिः सनातनं । ऋषींस्तस्योपतिष्ठेतक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ पावमानंपरंब्रह्मयेपठंतिमनीषिणः ।
सप्तजन्मभवेद्विप्रोधनाढ्योवेदपारगः ॥ दशोत्तराण्यृचांश्चैवपावमानीः शतानिषट् । एतज्जुह्वन्जपेन्मंत्रंघोरमृत्युंभ
यंहरेत् ॥ ३ ॥ शतधारमुत्समक्षीयमाणंविपश्चितंपितरंवक्त्वानां । मेळिंमदंतंपित्रोरुपस्थेतंरोदसीपिपृतंसत्यवाचं ॥
॥ १ ॥ ऋचोऽअक्षरेपरमेव्योमन्यस्मिन्देवाऽअधिविश्वेनिषेदुः । यस्तन्नवेदकिमृचाकरिष्यतियऽइत्तद्विदुस्तऽइमेसमा
सते ॥ इतिपवमानसूक्तेचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ इतिपवमानंसंपूर्णम् ॥ ॥ २ ॥ ॥ ॥

॥ नतमंहोसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ नतमंहोनदुरितंदेवासोऽअष्टमर्त्यं । सजोषसोयमर्यमामित्रोनयंतिवरुणोऽअतिद्विषः ॥ तद्धिवयं
वृणीमहेवरुणमित्रार्यमन् । येनानिरंहसोयूयंपाथनेथाचमर्त्यमतिद्विषः । तेनूनंनोयमूतयेवरुणोमित्रोऽअर्यमा ॥
नयिष्ठाऽउनोनेषणिपर्षिष्ठाऽउनः पर्षण्यतिद्विषः । यूयंविश्वंपरिपाथवरुणो० ॥ युष्माकंशर्मणिप्रियेस्यामसुप्रणीतयो
तिद्विषः । आदित्यासोऽअतिस्रिधोवरुणो० ॥ उग्रंमरुद्भीरुद्रंहुवेमेंद्रमग्निंस्वस्तयेतिद्विषः । नेतारऽऊषुणस्तिरोवरु
णो० ॥ अतिविश्वानिदुरिताराजानश्चर्षणीनामतिद्विषः । शुनमस्मभ्यमूतयेवरुणो० ॥ शर्मयच्छंतुसप्रथऽआदित्या

सोयदीमहेऽअतिद्विषः ॥ यथाहत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषितामर्मुचतायजत्राः ॥ एवोष्व१स्मन्मुंचताव्यंहः प्रतार्यग्ने
प्रतरंनऽआयुः ॥ १ ॥ ॥ २ ॥

॥ इतिवाइतिसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ इतिवाइतिमेमनोगामश्वंसनुयामिति । कुवित्सोमस्यापामिति ॥ प्रवाताऽइवदोधतऽउन्मापीताऽ
अयंसत । कुवित्सो० ॥ उन्मापीताऽअयंसतरथमश्वाऽइवाशवः ॥ कुवित्सो० ॥ उपमामतिरस्थितवाश्रापुत्रमिवप्रियं ।
कुवित्सो० ॥ अहंतष्टेववंधुरंपर्यंचामिहृदामतिं । कुवित्सो० ॥ नहिमेऽअक्षिपच्चनाच्छान्त्सुःपंचकृष्टयः । कुवित्सो० ॥
॥ १ ॥ नहिमेरोदसीऽउभेऽअन्यंपक्षंचनप्रति । कुवित्सो० ॥ अभिद्यांमहिनाभुवमभी३मांपृथिवीमहीं । कुवित्सो० ॥
हंताहंपृथिवीमिमांनिदधानीहवेहवा । कुवित्सो० ॥ ओषमित्पृथिवीमहंजंघनानीहवेहवा । कुवित्सो० ॥ दिविमेऽअ
न्यःपक्षो३धोऽअन्यमचीकृषं । कुवित्सो० ॥ अहमस्मिमहामहोभिनभ्यमुदीषितः । कुवित्सो० ॥ गृहोयाम्यरंकृतो
देवेभ्योहव्यवाहनः ॥ कुवित्सो० ॥ २ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ १८ ॥

॥ अस्यवामीयसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ अस्यवामस्यपलितस्यहोतुस्तस्यभ्राताममध्यमोऽअस्त्यश्नः । तृतीयोभ्राताघृतपृष्ठोऽअस्यात्रापश्यंवि

श्पतिंसप्तपुत्रं ॥ सप्तयुंजंतिरथमेकचक्रमेकोऽअश्वोवहतिसप्तनामा । त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वंयत्रेमाविश्वाभुवनाधि
तस्थुः ॥ इमंरथमधियेसप्ततस्थुःसप्तचक्रंसप्तवहंत्यश्वाः । सप्तस्वसारोऽअभिसंनवंतेयत्रगवांनिहितासप्तनाम ॥ कोददं
र्शप्रथमंजायमानमस्थन्वंतंयदनस्थाबिभर्ति । भूम्याऽअसुरसृगात्माक्वस्वित्कोविद्वांसमुपगात्प्रष्टुमेतत् ॥ पाकःपृच्छामि
मनसाविजानन्देवानामेनानिहितापदानि । वत्सेबष्कयेधिसप्ततंतून्वितत्निरेकवयऽओतवाऽउ ॥ १ ॥ अचिकित्वान्चि
कितुषश्चिदत्रकवीन्पृच्छामिविद्मनेनविद्वान् । वियस्तस्तंभषळिमारजांस्यजस्यरूपेकिमपिस्विदेकं ॥ इहब्रवीतुयऽईमंग
वेदास्यवामस्यनिहितंपदंवेः । शीर्ष्णःक्षीरंदुह्रतेगावोऽअस्यवव्रिंवसानाऽउदकंपदापुः ॥ मातापितरमृतऽआबभाज
धीत्यग्रेमनसासंहिजग्मे । साबीभत्सुर्गर्भरसानिविद्धानमस्वंतऽइदुपवाकमीयुः ॥ युक्तामातासीद्धुरिदक्षिणायाऽअति
ष्ठद्गर्भोवृजनीष्वंतः । अमीमेद्वत्सोऽअनुगामपश्यद्विश्वरूप्यंत्रिषुयोजनेषु ॥ तिस्रोमातृस्त्रीन्पितॄन्बिभ्रदेकऽऊर्ध्व
स्तस्थौनेमवग्लापयंति । मंत्रयंतेदिवोऽअमुष्यपृष्ठेविश्वविदंवाचमविश्वमिन्वां ॥ २ ॥ द्वादशारंनहितज्जरायवर्वर्ति
चक्रंपरिद्यामृतस्य । आपुत्राऽअग्नेमिथुनासोऽअत्रसप्तशतानिविंशतिश्चतस्थुः ॥ पंचपादंपितरंद्वादशाकृतिंदिवऽआ
हुःपरेऽअर्धेपुरीषिणं । अथेमेऽअन्यउपरेविचक्षणंसप्तचक्रेषळरऽआहुरर्पितं ॥ पंचारेचक्रेपरिवर्तमानेतस्मिन्नातस्थुर्भुव
नानिविश्वा । तस्यनाक्षस्तप्यतेभूरिभारःसनादेवनशीर्यतेसनाभिः ॥ सनेमिचक्रमजरंविवावृतऽउत्तानायांदशयु

क्तावंहंति । सूर्यस्यचक्षूरजंसैत्यावृतंतस्मिन्नार्पितासुवनानिविश्वा ॥ साकंजानांसप्तथमाहुरेकजंषळिद्यमाऽऋषयोदेव
जाऽइति । तेषामिष्टानिविहितानिधामशस्थात्रेरेजंतेविकृतानिरूपशः ॥ ३ ॥ स्त्रियःसतीस्ताँऽउमेपुंसऽआहुःपश्यदक्ष
ण्वान्नविचेतदंधः । कविर्यःपुत्रःसऽईमाचिकेतयस्ताविजानात्सपितुष्पितासत् ॥ अवःपरेणपरऽएनावरेणपदावत्संबि
भ्रतीगौरुदस्थात् । साकद्रीचीकंस्विदर्धंपरागात्क्वस्वित्सूतेनहियूथेऽअंतः ॥ अवःपरेणपितरंयोऽअस्यानुवेदपरऽएनावरे
ण । कवीयमानःकऽइहप्रवोचद्देवंमनःकुतोऽअधिप्रजातं ॥ येऽअर्वांचस्ताँऽउपराचऽआहुर्येपरांचस्ताँऽउअर्वाचऽआहुः ।
इंद्रश्चयाचक्रथुःसोमतानिधुरानयुक्तारजंसोवहंति ॥ द्वासुपर्णासयुजासखायासमानंवृक्षंपरिषस्वजाते । तयोरन्यःपि
प्पलंस्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योऽअभिचाकशीति ॥ ४ ॥ यत्रासुपर्णाऽअमृतस्यभागमनिमेषंविदथाभिस्वरंति । इनोविश्वस्य
भुवनस्यगोपाःसमाधीरःपाकमत्राविवेश ॥ यस्मिन्वृक्षेमध्वदःसुपर्णानिविशंतेसुवतेचाधिविश्वे । तस्येदाहुःपिप्पलं
स्वाद्वग्रेतन्नोन्नशद्यःपितरंनवेद ॥ यद्गायत्रेऽअधिगायत्रमाहितंत्रैष्टुभाद्वात्रैष्टुभंनिरतक्षत । यद्वाजगज्जगत्याहितंपदंय
ऽइत्तद्विदुस्तेऽअमृतत्वमानशुः ॥ गायत्रेणप्रतिमिमीतेऽअर्कमर्केणसामत्रैष्टुभेनवाकं । वाकेनवाकंद्विपदाचतुष्पदाक्षरे
णमिमतेसप्तवाणीः ॥ जगतासिंधुंदिव्यस्तभायद्रथंतरेसूर्यंपर्यपश्यत् । गायत्रस्यसमिधस्तिस्रऽआहुस्ततोमह्नाप्ररिरि
चेमहित्वा ॥ ५ ॥ उपह्वयेसुदुघांधेनुमेतांसुहस्तोगोधुगुतदोहदेनां । श्रेष्ठंसवंसवितासाविषन्नोभीद्धोघर्मस्तदुषुप्रवोचं ॥

हिंकृण्वतीवसुपत्नीवसूनांवत्समिच्छंतीमनसाभ्यागात् । दुहामश्विभ्यांपयोऽअघ्न्येयंसावर्धतांमहतेसौभगाय ॥ गौर
मीमेदनुवत्संमिषंतंमूर्धानंहिंङ्ङकृणोन्मातवाऽउ । सृक्वाणंघर्ममभिवावशानामिमातिमायुंपयतेपयोभिः ॥ अयंसशि
ङ्क्तेयेनगौरभीवृतामिमातिमायुंध्वसनावधिश्रिता । साचित्तिभिर्निहिचकारमर्त्यंविद्युद्भवंतीप्रतिवव्रिमौहत ॥ अन
च्छयेतुरगातुजीवमेजद्ध्रुवंमध्यऽआपस्त्यानां । जीवोमृतस्यचरतिस्वधाभिरमर्त्योमर्त्येनासयोनिः ॥ ६ ॥ अपश्यंगो
पामनिपद्यमानमाचपराचपथिभिश्चरंतं । ससध्रीचीःसविषूचीर्वसानऽआवरीवर्तिभुवनेष्वंतः ॥ यऽईंचकारनसोऽअस्य
वेदयऽईंददर्शहिरुगिन्नुतस्मात् । समातुर्योनापरिवीतोऽअंतर्बहुप्रजानिर्ऋतिमाविवेश ॥ द्यौर्मेपिताजनितानाभिरत्रबं
धुर्मेमातापृथिवीमहीयं । उत्तानयोश्चम्वो३र्योनिरंतरत्रापितादुहितुर्गर्भमाधात् ॥ पृच्छामित्वापरमंतंपृथिव्याःपृच्छा
मियत्रभुवनस्यनाभिः । पृच्छामित्वावृष्णोऽअश्वस्यरेतःपृच्छामिवाचःपरमंव्योम ॥ इयंवेदिःपरोऽअंतःपृथिव्याऽअयं
यज्ञोभुवनस्यनाभिः । अयंसोमोवृष्णोऽअश्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम ॥ ७ ॥ सप्तार्धगर्भाभुवनस्यरेतोविष्णोस्ति
ष्ठंतिप्रदिशाविधर्मणि । तेधीतिभिर्मनसातेविपश्चितःपरिभुवःपरिभवंतिविश्वतः ॥ नविजानामियदिवेदमस्मिनि
ण्यःसन्नद्धोमनसाचरामि । यदामागन्प्रथमजाऽऋतस्यादिद्वाचोऽअश्नुवेभागमस्याः ॥ अपाङ्प्राङेतिस्वधयागृभीतो
मर्त्योमर्त्येनासयोनिः । ताशश्वंताविषूचीनावियंतान्य१न्यंचिक्युर्ननिचिक्युरन्यं ॥ ऋचोऽअक्षरेपरमेव्योमन्यस्मिन्दे

वाऽअधिविश्वैनिषेदुः । यस्तन्नवेदकिमृचाकरिष्यतियऽइत्तद्विदुस्तऽइमेसमासते ॥ सूयवसाद्भगवतीहिभूयाऽअथोवयं
भगवंतःस्याम । अद्धितृणमघ्न्येविश्वदानींपिबशुद्धमुदकमाचरंती ॥ ८ ॥ गौरीर्मिमायसलिलानितक्षत्येकपदीद्विप
दीसाचतुष्पदी । अष्टापदीनवपदीबभूवुषीसहस्राक्षरापरमेव्योमन् ॥ तस्याःसमुद्राऽअधिविक्षरंतितेनजीवंतिप्रदिश
श्चतस्रः । ततःक्षरत्यक्षरंतद्विश्वमुपजीवति ॥ शकमयंधूममारादपश्यंविषूवतापरऽएनावरेण । उक्षाणंपृश्निमपचंतवीरा
स्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् ॥ त्रयःकेशिनऽऋतुथाविचक्षतेसंवत्सरेवपतऽएकएषां । विश्वमेकोऽअभिचष्टेशचीभिर्ध्रा
जिरेकस्यददृशेनरूपं ॥ चत्वारिवाक्परिमितापदानितानिविदुर्ब्राह्मणायेमनीषिणः । गुहात्रीणिनिहितानेंगयंतितुरी
यंवाचोमनुष्यावदंति ॥ इंद्रंमित्रंवरुणमग्निमाहुरथोदिव्यःससुपर्णोगरुत्मान् । एकंसद्विप्राबहुधावदंत्यग्निंयमंमातरि
श्वानमाहुः ॥ ९ ॥ कृष्णंनियानंहरयःसुपर्णाऽअपोवसानादिवमुत्पतंति । तऽआववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेनपृथि
वीव्युद्यते ॥ द्वादशप्रधयश्चक्रमेकंत्रीणिनभ्यानिकऽउतच्चिकेत । तस्मिन्त्साकंत्रिशतानशंकवोऽर्पिताःषष्टिर्नचलाच
लासः ॥ यस्तेस्तनःशशयोयोमयोभूर्येनविश्वापुष्यसिवार्याणि । योरत्नधावसुविद्यःसुदत्रःसरस्वतितमिहधातवेकः ॥
यज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचंतयत्रपूर्वेसाध्याःसंतिदेवाः ॥ समानमे

तदुदकमुच्चैत्यवचाहभिः । भूमिंपर्जन्याजिन्वंतिदिवंजिन्वंत्यग्नयः ॥ दिव्यंसुपर्णंवायसंबृहंतमपांगर्भंदर्शतमोष
धीनां । अभीपतोवृष्टिभिस्तर्पयंतंसरस्वंतमवसेजोहवीमि ॥ १० ॥ ॥ ॥

ॐ अतोदेवोऽअवंतुनोयतोविष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याःसप्तधामभिः ॥ इदंविष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदधेपदं । समू
ढमस्यपांसुरे ॥ त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाऽअदाभ्यः । अतोधर्माणिधारयन् ॥ विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्र
तानिपस्पशे । इंद्रस्ययुज्यःसखा ॥ तद्विष्णोःपरमंपदंसदापश्यंतिसूरयः । दिवीवचक्षुराततं ॥ तद्विप्रासोविपन्य
वोजागृवांसःसमिंधते । विष्णोर्यत्परमंपदं ॥ १ ॥ ॥ ॐ ऋचोऽअक्षरेपरमेव्योमन्० ॥ ॥ इतिपवमान
पंचसूक्तानिसमाप्तानि ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

पुस्तकमिदं नारायण राम आचार्य "काव्यतीर्थ" इत्यनेन शास्त्रिमण्डलसाहाय्येन संशोधितम्, तच्च
मुम्बय्यां पाण्डुरङ्ग जावजी इत्येतैः स्वीये "निर्णयसागरा"ख्यमुद्रणालये
मुद्रयित्वा प्रकाशितम्। शके १८६१ सन १९३९.

PUBLISHER:—Pandurang Jawaji, } "Nirnaya-sagar" Press,
PRINTER:—Ramchandra Yesu Shedge, } 26-28, Kolbhat Street, Bombay.

॥ इति पवमानपंचसूक्तानि समाप्तानि ॥